

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárat-
tól balra az udvarban. — Késiratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben: 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre
3 frt, 1 óra 1 frt. — Vldéken: 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt,
1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 50 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos péth sor egyszer 10 kr, minden kö-
vetkezőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RESZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi
egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 161.

A választások epilógusa.

Arad, november 14.

(drjt.) Két kerület kivételével, melyben a héten volt a pótválasztás, az összes kerületek megválasztották képviselőiket, úgy hogy az új képviselőház képe bármikép dőljön el a még hátralévő pótválasztások, s a két kerületben megválasztott képviselők lemondása folytán megejtendő választások sorsa, immár tisztán áll előttünk.

Ezen kép egyes árnyoldalai mellett is fölülte kedvezőnek mondható, mert megnyugvással állapíthatjuk már meg azt a felette örvendetes körülményt, hogy a lefolyt választási harc jóformán az egész vonalon a szabadelvűség diadalával, s a retrograd irány teljes vereségével végződött.

A szabadelvűpárt jelentékenyen szinte tulságosan megerősödve tér vissza, a szabadelvű Kossuth párt is megtartotta kerületeit, a míg a néppárt, legféktelenebb és leglelkiesmeretlenebb agitáció dacára sem tudta mandátumainak számát husznál többre felvinni, s azon pártok, melyek nyíltan és titokban az általuk bizonyára tulbecsült reakció hiveivel kaczerkódtak, a nemzeti és Ugron-párt, siralmas vereségeket szenvedtek a nagy harcban. Főleg ez utóbbi kerül vissza oly szánalmas alakban a parlamentbe, hogy végleges elzüllése alig lesz feltartoztatható.

Hevesebb választási harc alig zajlott végig Magyarországon mint a jelenlegi. Es választási küzdelemben Magyarországon még soha sem játszott bele annyi felekezeti motívum, mint a közelmúltban. S e nép bámulatra és elösmérésre méltó józansággal és politikai érettséggel fog-

lalt állást a retrograd irányzattal szemben, és lesújtó elítélésként mellözte azokat a pártokat, kiknek nem volt elég erejük, bátorságuk és önbizalmuk a reakció ellen nyíltan sikra szállani. Az a busz mandatum melyet az Ausztriával határos megyékben a néppárt fekete serege a legutálatosabb eszközökkel, határt nem ismerő, hónapokon át folytatott agitáció és az illető kerületek teljes demoralizálásának árán, tengernyi pénzáldozatok után kieroszakolt, nem fogja a magyar politika egyensúlyát megzavarni. De sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak azon kerületek, melyeket Ugronék és Apponyi pártja vesztek. Ezek a veszteségek nyíltan bizonyítják, hogy a közvélemény kéréssel szigorral sujtja a politikai kétszínűséget, s nyílt és egyenes politikát akar. Ismét beigazoást nyert, a számtalanszor ismételt és szikla szilárdan álló axióma: a liberalizmus a magyar nép természetével össze van forrva, s Magyarországon csakis a tiszta szabadelvűség alapján álló pártprogram állhat meg.

Az a párt melynek organuma nap-nap mellett a néppárt szekerét tolja, az a másik párt melynek vezére nyíltan kijelenti, hogy azon hiveit kik oly alárendelt kérdésekben mint az egyházpolitika, vele egyet nem értettek, hanem a reviziót sürgetik nem fogja magától kárhóztató szava által elidegeníteni: ezek a pártok soha sem számíthatnak ennek a népnek elösmérésére, ezen pártok felett méltán tört pácztát a választóközönség.

Ha meggyőződés volt e pártok magatartásának oka, megkapták e meggyőző-

désre a választók nyilatkozatát, ha pedig választási taktika volt annak alapja, elmondhatjuk, hogy taktika soha hatalmasabb csütörtököt nem mondott, mert tudvalevőleg a néppárt ott szedte mandátumait a hol lehetett, s ugyancsak nem kimélte az említett két pártban jelentkező önkéntes szövetségeit a miről nem egy ki-maradt Ugron vagy Apponyipárti jelölt, tehetne siralmas tanuságot.

Mondottuk, hogy a néppártnak mint olyannak politikai szereplésétől nem sokat tartunk, ugyanabba a sötétségbe, mely e pártot szülte, fog beleveszni a pártnak kised és nem válogatott vezér nélkül maradt csoportja. A magyar képviselőház levegője nem kedvez az olyan vadvirágnak mint a minöt e párt képez.

De, hogy a parlamenten kívül is így vélekednek arról, az utolsó napok nem egy jelensége tesz bizonyosságot.

Először Rómából arra intik az új pártot, hogy hagyja el az antiszemizmust. Hogy mi köze Rómának egy magyarországi párt belügyeihez, azt nem tudjuk, de ezen jó tanács is igazolja, hogy Rómában eléggé jól ismerik az itteni viszonyokat, s hogy itt felekezeti, mint politikai program sarkpontja, meg nem állhat.

Másodszor, azt olvastuk, hogy a püspöki kar egyik, állítólag mérsékeltbb része tanácskozásokat folytatott azon célzattal, hogy az újszülött pártot át kellene keresztelni konservatív párttá, s mint ilyen, az Ugron és Apponyi párt egy részével új középpárttá átgyurni. Ez a terv ugyanoly érdekes, mint különös. A püspöki kar illetőleg annak ama bizonyos mérsékeltbb része, mely ölbetett kézzel mondhatni leg-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Regény és szimű.

(Bourget Pál: Végzetes idylljéről.)

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —
Irta: Szöllősi Zeigmond.

Bourget Pál legutóbb megjelent regényét, a Végzetes idyllt olvasván értesülök, hogy a nagy mesternek műve is a sziműgyártók harminozadára került, s rövidesen megjelenik a szinpadon Carlsbergné Hautefeuille Péterrel és Du Prat Olivier-val a szinpadról látjuk meg Bonacorsi márkinét is az iparlovag Corancezzal. Es olvasván a párisi lapok e híre, igyekszem elképzelni, milyen lehet az a szimű, a mely ebből a regényből készült még akkor is, ha igazi mester munkája leszen.

Nem akarom én most azt a régi igazságot variálni, hogy a regényből készült sziművek mind rosszak. Talán tulzó általánosítás es a mondás. Ugy lehet csak eddig nem sikerült ez az — átezábas; — talán csak a mesterekben nagyon a hiba s nem a — szövetben, talán csak szubjektív a lehetetlenség es nem objektív. De az egyszer bizonyos, hogy

Bourget mesternek ez a legutolsó regénye a legsikerültebb drámai formában is nagyon nagyon sokat fog veszíteni eredeti nagyságából es erejéből.

Mert nagy erő van ebben a munkában: a tudás ereje. Ez a regény nem írói ösztön munkája, ezt világos, öntudatos agyszötte az eleőtől az utolsó öltésig.

Ez a munka az Amerikában tett utazás után született; es alakjain, gondolatain tisztán látszik; es a nagy lélekismerő az új világban szerzett megfigyeléseit egyesíti benne a régiakkal. Ugy tetszik, es a leglassabb folyású regénye a mesternek; hatodfélszás sürdün nyomott nyolcozadrétű lapjának meséjét talán huez oldalon ellehetne mondani a novelleírás szabályainak épségben tartásával. S a mi közben van? Az az a mit Ignotus szellemesen a kitöltés művészetének mond.

Szinte nem is regény a mit olvasunk. Miutaha a regény magyarázat a lenne. Magadja a helyzetet, elmondja a cselekedeteket, leír jeleneteket, klasszikus határozottsággal röviden de az öntudatos lelkekben hangulatot keltőn, gondolkozásra serkentően. Aztán fejtegeti a jelenségeket, mérlegeli jelentőségüket, boncolgatja alakulásuk okait, menetét, következmé-

nyeit, viszonyokat analog helyzetekhez, más emberek lelkületéhez. A külső regénynek szinte belső motíváiása, a mit olvasunk, a gépezet ismertetése, valahogy úgy, mintha az eredmény helyett a kialakulás folyamatát néznők, mint például ha hogy a fountain lumineuse immár megszünt szépségei helyett valaki eleven fantáziával azt nézte volna hogyan csinálják, s miután megértette, mi igazgatja a szinváltó visforrásokat, el is tudja képzelni a valóságot, es átérzi a valóság hangulatait.

Nem emlékezem hamarosan könyvre, még Bourget munkái közt sem, amelyben a külsőségek úgy össze lennének forrva a belső világgal, vagy világosabban szólván, nem tudok írót, aki úgy megérezte volna a külvilágnak hatását a lélekre, nem tudok munkát, a mely oly szabatosan éreztette volna a hangulatoknak es sejtelmeknek — s a szenvedély dulta lelkek életét e kettő teszi — összhangzását a természet rezdüléseivel, a környezet lelkületével.

Nem beszéllek arról, hogy tájképei, leírásai, rendszerint nem önmagukért valók, nem osupán az szülte őket, hogy a festő palettájának szingazadságát mutassák, hanem mind ezeket emberei lelkén átszővődött hangulatokként tárja elénk. Csak konstátálom azt,

alább is jó a karatu semlegességgel nézte az alsópapság egy tekintélyes részének a legcsunyább politikai küzdelemben való elegyedését, mely többet ártott az igazi vallásosságnak, mint használt az általa propagált ügynek: most már nem akar közösséget az újszülött párttal, s annak minőségét meg akarja javítani. Csak hogy ez a terv nem fog sikerülni, s az a felhívás a keringőre, melyet a konferencia az Ugron és Apponyi párthoz intézett aligha nem kosarat fog eredményezni. Az Ugron párttal való egyesülést a közjogi alap különbözősége teszi lehetetlenné, mert ha ezt is feladná ez a párt akkor végleg feladta volna pozícióját, az Apponyi párt pedig nagyon is érzi, hogy nem a Molnár apát emberei azok, kikből megtépett politikai reputációjának orvoslását remélheti, s jól tudja, hogy e csoport ismeretlen nagyság a pártot számbelileg igen, de erkölcsi érték és belső tartalom dolgában egyáltalán nem növelné. Így tehát majdnem előrelátható, hogy ez a párt az új képviselőházban teljesen elszigetelve fog állani, s sorsa nem sokban fog különbözni, korán elhunyt édes testvérének a néhai antiszemita pártnak sorsától.

A harmadik jelenség, s ez tán a legjellemzőbb, az utolsó héten lefolyt pótválasztások eredménye. Négy helyen volt választás olyan, melyben néppárti jelölt került szavazás alá. Kecskeméten, hol a vezér küzdött, továbbá Dunapatajon, Vácztól és Baranya-Szent-Lőrinczen. Olvastuk, hogy e kerületekbe valóságos inváziója indult az ország szerte felszabadult néppárti korteseknek, s hogy ezen kerületek csak úgy feketéllettek a sok reverendától. Azt is olvastuk, hogy e kerületekben a papi izgatás és fanatizálás eddig nem ismert mérvet öltött.

S az eredmény? Az hogy az összes kerületekben a liberalis elemek, az 1867-es és 1848-as alapon állók egyaránt összefogtak, s a szó szoros értelmében elnyomták a néppártot, mely az egyes helyeken mint Vácztól és Dunapatajon kevesebb szavazatot nyert mint az első választáskor, a többiekben pedig alig többet míg a liberalis alapon álló jelöltek szavazóinak száma mindenütt oriaszi szaporodást mutat fel.

Mindemé jelenségek arra mutatnak,

hogy a néppárt még ott is, hol gyökeret vert, kezd veszíteni talajából, másrészt, hogy a tizenkettedik órában még oly elemek is, melyek eddig némileg egy követ fujtak a néppárttal, felismerik ennek a pártnak káros és veszélyes voltát. Bizonyosság erre a kecskeméti választás, hol nemcsak az elvű Kossuthisták, de az ottani Ugron-párt is, Bartók Lajossal az élén, vállalva dolgoztak Zichy Nándor megbuktatásán. Bartók Lajos, a kormány-párti jelölt mellett, Zichy ellen: ez igazán az idők jele. Az ember önkéntelen Goethe versére gondol: „Die ich rief, die Geister, werd ich nun nicht los.“ Azok a szellemek, melyeket ő és pártja annyiszor és oly oktan módon földéztet és portáltak, ugyancsak hálátlanul viselkedtek velük szemben. Bartók Lajos mandatumával fizette meg e barátságot.

A mostani rend ellenségei bizonyára nem fognak késni a választási atrocitások történelmének feltalálásával, de a közönség ezeknek nem fog lépre menni. — Hogy a magyarországi választások alatt nem folynak mindenütt a dolgok ideális módon, azt mindenki belátja. De a ki ezt belátja, az azt is el fogja ismerni, hogy a felpanaszolt bajokat nem lehet egyedül az egyik pártnak a terhére írni. Ennek a néppárti kerületek képezik legjobb bizonyítékát és az a híres jászberényi mandatum is veszített valamit abból a legendászerű kristály fényéből, a mióta nem került ki egyhangú választásból.

Egy dolog azonban kétségtelenül megállapítható, hogy a választóközönség határozott és felreérthetetlen anathemat mondott nemcsak a szabadelvűség ellenségeire, de azon elemekre is, kik a komoly parlamenti munkát minden áron megakasztani igyekeztek. Nem egy régi bálvány bukása tulajdonítható féktelen parlamenti működésének.

A nemzet komoly munkát vár az új parlamenttől. Etlebevágó kérdések megoldása kerül majd a napirendre. A parlament összes pártjainak a helyzet magaslátán kell állniok, hogy e kérdések sikerrel megoldhatók legyenek.

A nemzet megbizik a szabadelvűpártban, ezt a választások megmutatták, az ellenzéken áll most, hogy hivatásának magaslátán álljon. A politika tudománya az erős és erélyes ellenzék szükségét

a parlamentarizmus alapfeltételül állítja oda. Az ellenzék ha helyesen fogja fel feladatát, hivatást teljesít, de az hogy az a láng és az a tárgyalási modor mely az előbbi országgyűlés utolsó idejében meghonosodott, vissza ne térjen, az a magyar parlamenti élet közös érdeke.

Es talán a választások eredménye ebben a tekintetben is megjelölte az összeülő képviselőház követendő irányát.

A rimaszécsi mandátum. A rimaszécsi kerületben, ahol a múlt választáson nem dől el végképpen a küzdelem, mert a két jelölt egyenlő számu (1014) szavazatot kapott, tegnap volt az új választás, amely heves mérkőzés után késő este ért véget. A szabadelvű párt jelöltje Draskóczy László 1018, a Kossuth-párti Fáy István pedig, aki apja Fáy Barna örökébe lépett, 1089 szavazatot nyert s így 71 szótöbbséggel Fáy István lett a rimaszécsi kerület képviselője.

Négy főispáni állás jött trespadosba. Fátsh fohérmegyei, Kardos Kálmán baranyamegyei, Lónyay Sándor beregmegei és Talián Béla békésmegyei főispánoknak a feljebb általános képviselőválasztások folyamán országgyűlési képviselőkké történt megválasztása következtében. Ertesztésünk szerint a közigazgatási bíróság szervezése is szaporítani fogja egyedül megdűcsödő főispáni állások számát. Illetékes helyen még nem történt megállapodás az állásoknak a betöltésére nézve; híre jár azonban, hogy Beregmege főispánjává Lónyay Gábor gróf fog kinevezettni.

Osztrák tulkapások.

(L. L.) A közvélemény egy házi perapatvarról kénytelen tudomást venni, a mely Bannffy és Badeni miniszterelnökök közt tört ki és amely egy épp oly drasztikus, mint tehetetlen bécsi felhivatalos nyilatkozatban csinált magának levegőt. Az osztrák miniszterelnöknek ez a hírlapi közege azt kívánja, hogy Magyarország ne avatkozzék Ausztria belső ügyeibe és közli, hogy gróf Badeni egy erre vonatkozó interpellációt azzal a megjegyzéssel prolongált, hogy később, ha majd az osztrák választásokból megerősödve kerül ki, lesz igazán módjában a magyar kihívásra kellőleg és erélyesen visszavágni. Ehhez a vértezett nyilatkozathoz egy magyar kormánypárti lapban megjelent cikkely szolgált okul és habár nem tagadhatjuk, hogy az illető lap Ausz-

hogy ezek az eseményeket kitöltő, összekapcsoló leírások annyira frappáns hatásnak, hogy önkénytelenül is azt valljuk olvasásuk közben, hogy ezek az események csak ebben a környezetben alakulhattak így, ebben a környezetben csak így alakulhattak (ezeknek az embereknek a története).

Es az igazság ereje az irodalomban.

Olvasván a regényt az a bensőséges hangulat tölt el, mint amikor lelkét feltárja, bizalmas titkát elmondja valaki, aki iránt érdeklődöm, akit szeretek s akiben meg van az az analízáló képesség, a léleknek az az ismerete, mely a megnyilatkozás eszétség, lelkét megnyitó perozseiben oly finom részleteket lát, oly igazán festi saját lelkületét, annak kialakulását, amely szinte megdöbbenő. Lát, érez s amit átél szinte öntudatlanul, majdnem vegetatív, csak a külső hatásokat látva, csak egy-egy erősebb megnyilatkozást vevén észre, vagy pláne ezeknek is csak másodlagos lelki hatását, a hangulatokat — e pillanatban újra átéli és pedig végig menvén láncolatosan minden eseményen, látván az okot és folyamatot mindenütt világosan, tisztán.

Ezeknek a perozseknak a hangulatát kelti fel ez a regény; mintha szürke, esős napon ketten ülnek egyedül enyhén meleg szobában, s nagy tudású, világot ismerő barátunk társra fel előttünk lelke titkait. Azt írja Bourget, hogy a teljes, feltétlen őszinteség a mélyen érző szívnek oly fizikai szükséglet, mint

az éhség, vagy szomjuság, — s valóban ez az őszinteség műve olvasása közben szinte elementáris erővel hat reánk, s csak természetesen, hogy azok, a kik meg tudják érezni ennek az őszinteségnek a melegét, a kiknek mélyen érző szívük van, szívük, a mely megérti és megérzi a szenvedélyt akkor is, ha az nem az övé, és nem őt közvetlenül érdeklő személyé, hanem egy képzelt alaké, vagy akár csak az érzésről, szenvedélyről, mint lélektani abstractumról van szó, az ilyen érző szív, melyet értelem vértet, a mely azért érez, mert megért, a gyönyörűség legnagyobb fokával kell hogy olvassa az őszinte igazságnak e valóságos lázbaejtő sorait.

Es a regény világa.

Es most est a világot a szinpadra viszik. De vele megy-e valjon ennek a világnak a lelke is, ölthet-e testet a lélek, a melynek létében hihetünk, a melyet szóval kifejezhetünk, de soha nem láthatunk?

Végtelenül nehéz regényben megtestesített alaknak megjatszása a szinpadon. Olvasás közben csak az író által elképzelt alakot látjuk, csak azokat a vonásokat: a melyeket az író ősszerőtt, hozzáadván esetleg meg öntudatlanul saját lelkünk egy-egy színét, a mit hasonló helyzetben mi éreznénk. A színész természetesen játékában ép úgy hozzáad bizonyos vonásokat a benne testet öltő alakhoz, mint az olvasó, sőt fokozottabb mértékben, hiszen ő, legalább külsőleg, átéli a történe-

tet. Így az alak, a kit látunk kettős sőt hárommas lesz; az író mellé járul a mi képzeletünk s a színész személyes tulajdonságai s e három sokszor és legtöbbször az ellenmondás érzetét kelti a nézőben.

Es aztán, a mit az író és főleg a belső embert oly nagy tudással rajzoló író, mint Bourget, elmondhat, annak a szinpad szóval csak nagyon kis részben adhat kifejezést, nagyobb része vagy egészen elvész, vagy mint instrukciót kapja a színész, s neki kellene azt külsőképen hogy úgy mondjam, testi alakítás-sal, kifejeznie, a mi — vegyük a legjobb esetet — legalább is hiányos lesz majd mindig. A kik tehát a regényt ismerően ismerik az alakokat, a színész alakításában akkor is darabosságot, hiányosságot fognak érezni, s a regényből lett színművet akkor is hiányosnak fogják találni, ha az magában véve még oly sikerült is.

Az olvasó az eléje adott vonásokból maga alkot testképet, maga képzelet el, milyen lehetett, milyen lehet az ember, a helyzet, a körül s a melyről szó van; — a néző késs testet lát, s ez könnyen lehet disharmoniában képzeletével és hajlandóságával. Az olvasó a képet maga alkotja, azt kiegészíti simit változtat rajta képzeletével pótol, saját tudását és érzését belevegyíti az eléje tárt vonásokba, s ezzel kerekké érthetővé művészivé válik előtte az írott munka, a melyben pedig talán hiányok is vannak, a mely talán töredékes. — Sőt

tria belügyeivel foglalkozott, másrészt el kell ismerni, hogy ez csak annyiban és úgy történt, amennyiben és a hogy a magyarországi politikai helyzet megítélésére szükséges volt.

A magyar érdek az osztrák belső viszonyok miként való alakulásában a külső álló szerződési tárgyalásoknál fogva mindenesetre oly imminens természetű, hogy magától értendőnek kell tartani, hogyha Magyarországon élénkebben érdeklődnek Ausztria, mint az egyik szerződő fél, viszonyai iránt, mint egyébkor. Ezért éppen nem szükséges, hogy a szóban lévő fejtegetéseket báró Bánffy sugalmazta légyen, sőt egészen bizonyos, hogy Bánffy miniszterelnököt csak a bécsi expektorációk tették figyelmessé az ügyre, hogy azonban a magyar miniszterelnök, amennyire azt Magyarország érdeke megköveteli és az adott viszonyok közt elengedhetetlen, nem csekély érdeklődéssel kíséri a konstellációkat Ausztriában.

A vám- és kereskedelmi szövetség megújításának közeledtével Ausztriában oly követeléseket hangoztattak és oly mozgalmat indítottak, amelyek Magyarországot is nagyban érdeklik. Csak meg fogja engedni Badeni ur, hogy jogunk van az exorbitáns, okatlan és alaptalan követelések keletkezése és eredete iránt érdeklődni abban a pillanatban, amikor a pretenziózus osztrák miniszterelnök ur e követelések szócsövéül adja oda magát és midőn e vállalkozásában ugyancsak erélyesen támogatja magát kereskedelmiügyi és pénzügyi kollegái által.

Mikor a gazdasági szövetség meghosszabbítása először jött szóba, Ausztriában oly mozgalom keletkezett, mely pillanatnyilag intranzigens téren mozgott és Magyarország teljes leigázását követelte. Teljes paritás a terhek viselésében és Magyarország igényeinek redukálása követeléseit érvényesítésében. Az osztrák kvótabizottság és közvélemény nem talált s ma sem talál más indokolást örült követeléseit számára, mint hangos kiabálást és erőszakot. A helyzet még bonyolódottabb lett az által, hogy a loyális Magyarország, figyelemmel a király óhajára, feltétlenül és következetesen perhorreszkálja a szakítást. Azzal nem akarja vádolni Badeni grófot, hogy ő maga kezdte

ezt a mozgalmat. Tény azonban az, hogy ő mai napig ez erkölcstelen mozgalom ellen sem egyetlen írott, sem mondott szóval állást nem foglalt, és hogy e közönyt nevelt nagyra egy mozgalmat, melynek többé nem tud mestere lenni.

Ennek az osztrák mozgalomnak az a célja, hogy az odaváló érdekeket jogtalanul előmozdítsa és a magyar szerződő féltől oly engedményeket csikarjon ki, melyeket a viszonyok semmiképp sem igazolnak. Ha gróf Badeni az osztrák parlamenti viszonyok által látszólagos kényszerhelyzetbe akarja magát juttatni, úgy vonja le ő maga a helyzetből a következményeket; az azonban több, mint nem politikus és nem őszinte, ha a saját erélytelensége által előidézett kényszerhelyzetet oknak és indokolásnak akarja használni. Magyarország ellen és a magyar nemzet békeszeretét csak azért teszi a legkeményebb óbára, hogy az osztrák kabinetet kisegítse a zavarból.

Magyarország sem hivatva, sem kötelezve nem érzi magát, hogy egészségtelen osztrák viszonyokért helytálljon és azok alapján egy kétoldalu szerződésnek oly feltételeit fogadja el, melyek az indokoltságnak még látszatával sem bírnak az országnak sem pénzügyi, sem közgazdasági helyzetében.

Ha báró Bánffy éber szemmel űrködik, azzal csak kötelességét teljesíti és feltétlen, tökéletes, hazafias kötelességteljesítésben a legkevésbé sem fogja magát tévutra vezetni engedni sem a Badeni-kabinet önfentartási ösztöne, sem Ausztria válságos parlamenti viszonyai által.

A kiabálás nem ér semmit. Tények bizonyítanak!

A konzervatív párt.

Arad, november 14.

(K.) Szavakkal, frázisokkal lehet az emberek fejét elcsavarni, de a dolog folyása és fejlődése a tények alapján történik. Már pedig a szavak és a tények között sok, igen-igen nagy különbség van. Ily különbségek észlelhetők ama politikai pártoknál, a melyek a magyar parlamentben és a magyar közvéleményben a népfelcsapás elve nevében, a valódi demokraczia nevében indítottak hadjáratot a kormány

politikája ellen, holott semmitől sem állottak távolabb, mint a valódi demokracziától.

Emlékezzünk mindnyájan Apponyi Albertnek, a kalksburgi jezsuita atyák e méltó növendékének ama nagy feltűnést keltő kiutazására, a midőn a kath. egyház által szorgalmazott kormánytól 1891-ben az követelte, hogy az általános polgári anyakönyvvezetést és a kötelező polgári házasságot hozza be, holott tudva volt, hogy a szabadelvű pártban jelentékeny faktorok elegendőnek tartottak volna csak részleges reformot, csak a vegyes házasság polgári anyakönyvvezetést és a fakultatív polgári házasságot. Es Apponyi Albertnek a valódi demokraczia, és liberalizmus nevében hangoztatott követeléseit csakugyan közzéhoztatták arra, hogy a reform valóban a demokraczia, az egyenlőség és a liberalizmus szellemében oldott meg.

Amde van olyan balga ember Magyarországon, hogy Apponyi Albert pártjában mást látna még most is annál a konzervatív pártnál, a milyennek azt Senyeyi Pál megalkotta?

Sokszor hangoztatta azóta is Apponyi a liberalizmus frázisait, elment ő felhevülése pillanataiban sok teret egész a radikalizmus határáig is. De azért ő bizony még is csak konzervatív.

Ugron Gábor és vezér nélkül maradt csekélyke pártja nagy népszerűségű. Mindig ajkán van a népfelcsapás és a népszabadság. Bajnoka minden szabadelvű eszmének a büszkén lobogtatja az 1848-iki zászlót, a melyre az egyenlőség, szabadság és testvériség jelszava van felírva. Ezek a frázisok azonban nem sávják őt és pártját, hogy a legbizonytalanabb alikus elemekkel szövetkezzenek, hogy a liberális reformokat megbuktatni buzgókodjanak, hogy a klerikális szempontokból követelt revízió eszméjét legalább hallgatag pártolják, hogy a közigazgatás reformját, feudális és municipális konzervatív szempontokból ellenessék és így tovább. Hiába kaözérkodik ez a párt a szociálistákkal, hiába vette be programjába az általános szavazati jogot: bizony nem egyéb, mint valódi hamisítatlan konzervatív párt.

Hát még a néppárt! Hiszen ez csakugyan magáért a népért van. S valóban a népszabadságnak, a népjogoknak kellene, hogy védelmezője legyen. De hát ez a párt is mást eszelesek, mint a mit beszél. Mert hát furcsa demokraczia és népszabadság az, a mely a lelkiismereti szabadság ellen küzd, a mely a

az írónak egyenesen szólja is, hogy olvasója ne csak tudomásul vegyen, hanem vele éljen, vele gondolkodjék, vele alkosson, s ezért az elbeszélésben, a megfestésben nem is oly részletes, hogy kiséri az olvasó előretörő gondolkodását, kiegészítő munkásságát, s ezzel érdeklődése nagy részét is.

Az olvasóban sokszor tudattá válnak az emberek tulajdonságai, a nélkül, hogy formába öntené ezeket a tulajdonságokat, a nélkül, hogy keresné, milyen lehet a test, a melynek ezek és azok a sajátosságai.

A szinpadnak ellenben a kész embereket, a kész helyzeteket kell adnia, ott tömör minden. Az elbeszélés mintegy csak két kiterjedéssel bír: szélességgel és hosszúsággal, csak fojmatot ad, csak területet tölt be és nem terjedelmet, de a mit az olvasónak színeiben, térben, alakban saját lelkével kell kiegészítenie, a néző maga előtt látja. A szinpadnak levegője van, valóságos emberi alakok mozognak rajta s meglevő az arca, a hang rezgése, nem kell ezeket elképzelniük. De éppen ezért észrevétlenül nagyobb kívánságokkal vagyunk a szinpad iránt; itt hamarabb megérezzük, hogy az alakok és a bennük és általuk lefolyó események nem felelnek meg érzéseinknek, a melyek ismét nem egyebek, mint a esthetikai tuda tunk, azaz meggyőződésünk arról, hogy az adott helyzetben, az adott viszonyok között, az adott jellemvonásokból alkotott emberek világában és lelkületével mily

külső és belső élet a helyes, az igaz, a természetes.

Régi igazság az, hogy a lelki élet testünkön is kifejezést nyer. A lelki tulajdonságoknak egész serege van, melyek különben testet öltöttek, azonban oly finomak, oly rejtettek, hogy csak nagy tudással vértessétt éles szem láthatja meg azokat. E nagy tudás és éles szem meglehet az íróban, a legnagyobb mértékben meg van épen Bourgetban, de a dolog természeténél fogva csak nagyon kevés olvasóban, illetőleg a szindarabnál nézőben. Ha tehát a színész testi kifejezést tudna is adni a léleknek, a néző akkor sem venne a kifejezésre jutott lelki tulajdonságokról tudomást szeméinek gyengesége, tudása fogyatékossága folytán, s a szinpad csak nem lenne hü megértetője az elbeszélőnek.

Mert a szinpadon éppen az nem foglalhat helyet, a mi a regény lényegét teszi: a kitöltés művészete. A szinpadon csak cselekménynek van helye.

De nem mindenféle cselekménynek. Az író sokat elmondhat, a mit a színész nem. Ha olvasok, bizalmas kettesben vagyok az íróval, vagy ha tetszik a hőszével, s vannak helyzetek, cselekedetek, a melyek kettesben érthetők, boosánandók, talán szépek is, ha szeretjük azokat, a kik elköveték, mert mint Bourget mondja, a szeretet bűnrészességig is megy, s szépek, nemesnek találja a bűnt is, mert az érthető; — de látni ezeket a

jeleneteket, látni másokkal együtt nem szabad, mert akkor kivesz belőlünk az illúzió, a szeretet, s agyunk csak azt vési tudat, hogy egy jelenetet, mely csak két ember közt folyhat le, sokan látunk s erkölcsi érzékünk méltatlankodva utasítja vissza e helyzetet; nem azért, mert a sz t teszik, de mert né a ő k előtt teszik.

Nem akarok példákra hivatkozni, de gondoljanak a Prevost színművére, a Demi-vierge-re, — még erősen moralizált magyar fordításában is voltak jelenetek, melyeket a regényben nagy esztetikai gyönyörűséggel olvastunk, a szinpadon ellenben bántottak. Az olvasó a perverz jelenetek olvasásánál a megértés a lélek mélyére hatolás gyönyörűségét élvezi, a néző ellenben a tett csunyását látja és — megbotránkozik.

Es mindezeket elgondolván igyekszem magam elé varázsolni azt a színművet, a melyet Bourget mester végzetes idylljéből faragnak Párisban. Elképzelem milyen lesz a találkozás az élő Carlbergnéval és Hautefeuille Péterrel, a kiket a regény olvasása után szeretek „bűnrészes szeretettel” büneik dacára is. Egy év, talán kettő, s megjelennek a mi szinpadunkon is. Es tudom, érzem, hogy idegenek lesznek majd, nem fogom szeretni őket.

Es a hogy lelkembe nyilallik ez a biztos tudat, fájó szívvel, olvasom újra, meg újra a regény lapjait, s elfog valami szomorúságos érzés, — mintha illúziómat temetném.

politikai szabad cselekvést a pokol ördögének felidézésével terrorizálja; a mely egy hajóban evez az osztrák antiszemita párttal s a melynek vezérei a legnagyobb latifundiumok birtokosai Magyarországon. Bizony ez a párt is csak konzervatív párt.

Soha végszertűbb találkozás a pártoknak nem volt, mint az említett három pártnak és soha jobban nem hasudtolta meg tényeivel és fejlődés menetével szavait, frázisait, mint ez a három. Egyesüljenek tehát a szívük szerint ezek a dicső konzervatív elemek, vessék már egyszer le az álarcokat, s melyek alatt felismertük őket úgy is. Az Ugron párt, a nemzeti párt, a néppárt ma már elkopott frázis! Ne bujkáljanak tovább a bizonytalanság utvesztőiben, mikor egész szabadon be lehet látni az ő szagya kártyáikba.

A kiporolt arany gyapju.

— Levél gróf Zichy Nándorhoz. —

Kegyelmes ur!

A fekete sereg gyászos lobogója nem tudott diadalra vergődni s az arany gyapjút kegyetlenül kiporolta Kecskemét jőzán, magyar népe.

Ebben a sokat szenvedett eszer ellenségől megapodott hasának a földjében gyökeret nem tud verni olyan párt, mely a szeretet istenének nevében, gyűlöletet és szétvonást hirdet; melynek fegyveré az ámtás, a butítás; politikájának magva a konkolj.

A magyar főpapság harafias része vissza-riadt attól az úttól, melyre ön kegyelmes ur fekete sereggel lépett.

Hiába idézte fel fanatikus tábora a poklot és annak minden ördögét; hasztalanul akart halászni a zavarosba; a nemzet zöme, faj-, vallás- és pártkülönbség nélkül szembe szállt az önk légiójával s a kik még előbb egymással harcolának, sziklaszilárdan összedömrültek, hogy közös erővel, együttes akarattal birokra keljenek assal a párttal, mely lelketlen módon tüeltte magyarrá a magyart.

Tiszteljük mi minden ember meggyőződését, elvi harcot vívtunk a multban és főgünk vinni a jövőben, de a mit önk mivelnek, Kegyelmes ur, azt a munkát már csak egy keskeny barázda választja el a haszárulástól.

Pedig jó lenne visszapillantani a multba és meggondolni, hogy a haragvó nép ítéllete rettenetes. Gróf Zichy Edmund véres árnya ha éjfél t az óra, nem jelenik-e meg kastélyának ozintermében?

Kegyelmes ur! On tases táplót dobott a politikai pártok közzé és meggondolatlanul szitotta a szenvedélyek hamvadó ászkév; szelet vetett, hogy vihart arathasson; szerencse nem miránk, hanem önkre, hogy Aeolus barlangjához sziklát hengerített a nagy és hatalmas liberális párt és szerencse nem mi reánk, hanem önkre, hogy népünk hasafias szive nem fogott szikrát az ég gyeheennától.

On a magyar katholicizmust akarta megvédeni; pedig mikor azt senki meg nem támadta, ön a Megváltó Jézus nevében nyitotta meg a sötét poklok epét okádó, gyűlöletet fakasztó forrásait.

Testvérharosot akart felidézni az együtt élő népek közt, de minden szava sziklára esett s a husz tagból álló guerilla csapat, mely befurakodott a magyar parlamentbe a néppárt gyászvitelzei, az ön fegyvertársai vezér nélkül szétfogtak szülni, mint szétzüllött a Babel-tornyot építő nép, mely az ég istenére tört.

Nem az olyan politikusok védik meg a katholicusok igaz ügyét ebben a házban, mint önk, hanem megvédjük mi, a kik tiszteletben óhajtuk tartani a régi, szent oltárokat és megbecsülni akarjuk azoknak igaz papjait, a saját protectorai, fogadatlan és lelkiismeretlen prókátoraik ellen.

Az a delirium, mely az önk elméjét, szemük világát elvakította, egyideig még üzi, kergeti a fekete sereget és szövegségeit, de a magyar püspöki kar tulnyomó többségének tekintélye kifogja tépni a szitkozódó heozokáplánok nyelvét, kifogja törni méreg fogait.

Kecskemét jőzán magyar népe sárba főröszttötte a fényes arany gyapjút és diadallal került ki a nehéz csatából a liberálisus lobogója.

A hónapokig tartó politikai hamis kártyázásra tromfot adtak önnek kegyelmes ur! Itt lenne talán az ideje, hogy vége szakadjon a veszélyes játéknak; mert önkre is reá liozítál már egy másik számüzött vezér Ugron Gábor, aki halálra sebezte forradalmat hirdet; már pedig a forradalom az erőszak és szenvedélyek uralma, az pedig sohasem lehet kellemes olyan embernek, ki a nyakába kortescségerül aranygyapjút akaszt.

LOVASSY ANDOR.

A halott pénze.

Arad, november 11.

Korotnai (Krick) Arpad dr. nevét hangostatják ma a fővárosban és szerle az országban, a hova a telegráf és a lapok elvitték a hirt, hogy a főváros előkelő köreiben élő gazdag orvos meghalt pácienseinek a vagyont ellopva. A szenzáció mindenkit izgat és ennek az izgalomnak a szüleménye mint hasonló esetekben mindig egy rakás jó és kevésbé jó bölcsmondás, melyek különben ép oly hamar feledésbe mennek, mint maga a szenzáció!

Most különben az erkölcsi itélet még korai, mert az egész bűnygyben még nagy a homályosság és bizonytalanság.

Telegrammunk kiegészítésül itt adjuk a legújabb tudnivalókat a mindenkit érdeklő ügyről.

Korotnai (Krick) Arpad dr. IV. kerületi tisztiorvos a szomorú szenzáció hőse, háziarvosa volt ösv. Patsu Miklósnak, a museum-körut 29. számú ház 75. esztendő tulajdonosnőjének, ennek nagy betegsége alatt. Az agurnó egyedül lakott oselédjével a mondott ház első emeletén. Két fia volt, Ottó az egyik, egy neves orvos, aki Kairóban élt sokáig, ahol megtébolódott. Onnan hasahozták és a Schwartz-féle intézetben fejezte be életét, a másik fia, Miklós, családót alapítván, Szolnokon élt, de 15 esztendő óta sem ő, sem felesége, sem gyermekei nem látták az öreg asszonyt, aki haragot tartott velük.

Dr. Korotnai jó barátja volt Ottónak, gyakran ellátogatott hozzá és az öreg asszony megazevette ezt az embert, aki értett is hozzá, hogyan tegye magát szeretetreméltóvá Ottó halála után Korotnai még sozat járt a házba, mint Patsuné házi arvosa.

Két hónappal ezelőtt, szeptember 28-án Patsuné hirtelen rosszul lett, mire oselédje, Török Lina elfutott dr. Korotnaiért, ennek kalaputoza 12. számú házába. Az orvos ekkor táviratozta a Szolnokon lakó fiúhoz, hogy siessen föl haldokló anyjához. Patsu föl is jött nejevel együtt, de mire ideér, édes anyja már halott volt. A lakásban csak a szobalány volt, aki mindjárt azzal állt elő, hogy urnője neki a hű ápolásárc 500 frtot ígért és kérte annak kifizetését. Patsu Miklós, miután meggyőződött arról, hogy Török Lina, a szobalány, tényleg éjjel-nappal ápolta édesanyját az 500 forintot kifizette neki ügyvédje, dr. Heus Odön által.

Temetés után az elhunyt lakásán fia leltározatott. A kasszakulcsokat azonban nem találták sehol. A szobalányt vonták kérdőre, aki azt mondta, hogy a kulcsokat a doktor ur magával vitte. Erre elhivaták Korotnai drt és tőle kérték a kasszakulcsokat.

— Levettük a halott nyakáról, — szölt az ügyvédnek Korotnai, hogy el ne vigyék és ezzel átadta a vasszekrény kulcsait.

Erre kinyitották a Wertheim-szekrényt, de abban h a r m i n c z f o r i n t készpénznél, néhány értékpapírnál, két hazai takarékpénztári részvénynél és egy 4000 forintról szóló betéti könyvecskénél egyebet nem találtak.

Patsu Miklós tudta, hogy édes anyja értékpapírjainak jövedelméből fedeste mindennapi szükségleteit, nem kevésbé volt tehát meglepetve, midőn látta, hogy a kasszában egyéb vagyaték nincs, sőt ezeket érő gyémánt ékszere, közte egy pár gyönyörű bonton is hiányoznak. Rájött arra is, hogy a ház, a melyben anyja lakott, az utóbbi időben már nem is volt az övé, mert maga a kezelő orvos Korotnai Arpad vette azt meg.

A leltározás alatt Korotnai elővett belső sebéből egy 2000 forintról szóló takarékpénz-

tári könyvet és azt e szavakkal adta át az ügyvédnek:

— Ezt magamhoz vettem, hogy a temetést rendezhessem,

Patsu Miklósnak és az ügyvédnek már ekkor föltámadt a gyanu a házi orvos ellen, miért is bizalmas följelentést tettek a rendőrségnél, hcl az ügyet B é r o z i Béla rendőrkapitány, aki szeniálitásának már annyi jelét adta, vette kezébe.

Török Lina, a szobalány, a temetés után hasautazott szülőfalujába D ö r r községbe. Bérozó első teendője az volt, hogy a leányt egy detektívvel fölhozatta a fővárosba, mint-hogy gyanuja első sorban ő ellene irányult. A nagytekintélyű orvosra még ő sem mert eleinte gondolni.

A leányt természetesen vallatóra fogta. Megkérdeste tőle, hova tűntek el urnője drágaságai, pénze, de Török Lina egyre csak azt hajtogatta, hogy ő az egész dologról nem tud semmit.

— Ha valaki lopott — szölt — úgy az csak a házi orvos lehetett, mert ő volt egyedül bent a haldokló asszonynál. Nem pálam, hanem ő nála keressék a hiányzó holmikat.

A budapesti rendőrség egész délután vallotta Korotnait. Miután hivatalos jelentést nem adtak ki, erről a vallomásról a legellenetesebb hírek keringtek a fővárosban. Közöltük azokat táviratunkban.

Maga Korotnai dr. egy nála járt újságírónak a következőket mondotta az ügyre nézve.

Özvegy Patsu Miklósné tíz év óta ismertem s ugyanannyi ideje házi arvosa is voltam. Az öreg asszonyt orvos-fia utján ismertem meg, aki jó barátom volt. Az özvegynek csak orvosi tanácsadója voltam, vagyoni kérdésekről sohasé beszéltem vele. Azt, hogy gazdag asszony volt, tudtam, de hogy mennyi a pénze és ékszeré arról fogalmam sem volt. Nemrég följánította nekem, hogy vegyem meg a házát. Meg is vettem s az árát ki is fizettem. Orvosi honoráriumot tíz éven keresztül sohasé kaptam tőle egy krajczárt sem, azért is adta nekem olcsóbban a házát.

Az özvegynek régi szivbaja volt s ez az őszön többször megújult. Szeptemberben, magam sem tudom már, melyik napon, halálra ijedve fuott hozzám a szobaleánya, hogy rögtön jöjjenek az asszonyához, mert nagyon rosszul van. Ementem, de már nem segíthettem rajta. Szivbaja megölte. Mikor lezartuk szemét, a szobaleány arra kért, hogy miután semmiféle rokonsága sincs itt Budapesten, akit hirtelenében oda hívhatna a halotthoz, vegyem le nyakáról a láncot, amelyen a Wertheim-szekrény kulcsa csüngött. Kérésére megtettem. Megtettem azt is, hogy táviratilag értesíttem a gyászestrel Miklós fiát, aki szolnokon lakott. Azonlalt nem maradt a lakásban a halottal más, mint a szobaleány. En csak akkor mentem el ismét, mikor megérkezett az elhunyt Miklós fia, akinek aztán a Wertheim-kulcsot át is adtam.

A vádról, amelyivel a szobalány illetett engem, a rendőrségnél értesültem. Magam kértem meg a vizsgálatot vezető kapitányt, hogy tartson nyomozást a lakáson. Felnyitottam neki a pénzeszekrényemet is, amelynek tartalmát jegyzékbe vette. Nem igaz, hogy nálam megtalálta volna az özvegy eltűnt ékszereit. Nem találtak semmit, amint hogy nem is találhattak. Nem is tudom különben hogy mit keresnek rajtam. Patsu Miklós, az örökös, most mindenkitől tudakozódik, oseléditől, hásmestertől lakóktól hogy mit láttak valaha az elhunyt özvegynél. Mindenkinék hitelt ad, bármit mond is s azután azokon kereskedik, akik az utolsó években egyedül voltak az özvegy körül.

A vizsgálat menetének különben sem akarok elébe vágni. Sem a vádakra, sem védekezésemre nézve nem kívánok ezuttal nyilatkozni. Maga az a tény, hogy itt vagyok s nem a rendőrségnél letartóztatva, mint azt az esti lapok írták, szintén csak mellettem bizonyít. En türelemmel várok, pedig ilyen lelkiállapoton nehéz türelmesnek lenni. Bizom a vizsgálat igazságosságában.

*

A főváros bünkrónikájának legújabb szenzációjában a rendőrség a legnagyobb erélyvel és körültekintéssel folytatja a

vizsgálatot. A vizsgálat eddigi adatai szerint kétségtelenül be van bizonyítva, hogy dr. Korotnai Árpád fosztotta ki az elhunyt Patsú Miklósnét, még pedig összejátszva Török Lina szobalánnyal. Dr. Korotnai különben már tegnap este be is vallotta, hogy ő tulajdonította el Patsuné hagyatékának egy részét, csak azt tagadja, hogy többet is ellopott volna. A rendőrség azonban nem hisz tagadásában s most az iránt folytatja Bérczy kapitány a vizsgálatot, hogy mit vitt még el dr. Korotnai, illetőleg hova lett Patsuné hagyatékának még kétségtelenül hiányzó többi része. Dr. Korotnai szabadlábban van, de állandóan rendőri felügyelet alatt áll s két detektív folyton őzi.

A lapoknak az a közleménye, hogy dr. Korotnai IV. kerületi tisztí orvos, nem felel meg a valóságnak a IV-ik kerületi tisztí orvosa Szily József s Korotnai csak kerületi szegényorvos. 1200 frt évi fizetéssel és szabad orvosi gyakorlattal. Dr. Korotnai mintegy 15 éve van a főváros szolgálatában. Régebben kerületi orvos volt, a főváros újjászervezésekor 1885-ben lett kerületi szegényorvos. A 10-ik kerületi előjárásnál óriási felüléskeltett esete, mert gentleman gavallér embernek ismerték. A belvárosban ismerősei most sem hiszik, hogy meglopta volna Patsunét s inkább az a vélemény, hogy a nála talált dolgokat Patsuné úgy ajándékozta neki, mert dr. Korotnai nagyon intim viszonyban volt az özvegyasszonnyal. Ami a vagyoni viszonyait illeti, Korotnai mondhatni kitűnő anyagi helyzetben volt s csak a legutóbb sajátította ki a főváros, a belváros szabályozásának útjában álló kalap-utcai egyemeletes házat 150 ezer forintért. Korotnai különben az utóbbi időben sokat betegeskedett s ezelőtt egy héttel kért az előjáráságtól tíz napi szabadságot egészségének helyreállítására.

Dr. Korotnai az éjjel 2 óra tájban tért haza lakására s azonnal lefeküdt. Takarítónője ma reggel 6 órakor fölment hozzá s már ébren találta. Irományait rendezve s leveleket irt, amelyeket asztalfiókjába zárt. Reggel 9 óra tájban újból lefeküdt s azt mondta a takarítónőnek, hogy beteg. Előszóbjára csengtyűjét lekötötte, hogy ne szóljon és senkit sem bocsátott be lakásába. A délelőtt folyamán számos levél, újság érkezett a czimére és több barátja ismerőse kereste, de ajtaja zárva volt s hasztalan kopogtattak, egyetlen hang se hallatszott belülről. Táviratokkal is keresték s azokat sem kézbesíthették. A takarító asszony délelőtt 10 óra tájban eltávozott s délelőtt 12 órakor tért ismét vissza, Korotnai ekkor aludt s az asszony a látogatókat nem bocsátotta be hozzá.

Budapest, november 14. (Saj. tud. táv.) Korotnai a lopást bevallotta. Most otthon fekszik, betegen és detektívek őrzik. Kiderült, hogy okmányhamisítást is követett el.

Mese a ködből

— Aradi történet. —

Ebben a ködös novemberi időben bizony gyakran megesik, hogy a világ legátlatzóbb dolga: a levegő is megsűrűsödik s szinte kanállal lehetne enni a ködöt, mint az egyszeri palócs nagy éhességben megtette. Aztán sem lehet aztán esodálkozni, hogy az elkeveredett emberek is "beködölnek", így akarván helyreállítani az egyensúlyt a külső és belső világrend között. Ilyen önmagával meghasonlott, de a világgal és köddel kibékült ur hajdát bizonytalan léptekkel tegnap késő esti

órákban aminorita templom környékén lévő fiákker állomás felé. Odaérve, egyetlen kocsi talált s a kocsisal rögtön alkudozásba is ereszkedett.

— Hallja barátom, isé . . . mennyiért visel a pályaudvarig?

— Egy forintot ha ad a nagyságos ur, röptülve odaviaszem.

— Hát nyolcz hatosért nem röptül?

— Birony nem!

A ködös ur most már dühös volt.

— No hát megmutatom, hogy egy koronáért is röptülni fog.

A kocsi se volt fából, most már az is tennhangon kezdte:

— Mit? Egy koronáért? Még a lovam túlélt sem mosdítom meg ilyen időben!

A ködös urat elfutotta a méreg. A nagyvesszen helyreállított egyensúlynak megint fuccos volt. Stentori hangon, de bizonyos borisá nűnász szal igyekezett akarátának érvényt szerezni. De mindhiába, a kocsis goremább volt még egy kocsisnál is. A ködös ur végre fenyegetődni kezdett:

— Hallja! Még egyszer kérdem, elvissz egy koronáért? Mert ha nem, akkor — más kocsi után nézek!

— Ahun szalad egy, tessék! — s egy arra robbogó konfiera mutatott az ostarával.

A ködös ur csakugyan utána is iramodott, de a konfiera sztrával sebesen ment s nem bírta utólrni. Megállt az út közepén s gondolkodóba esett. Roppant fájt neki, hogy nem az történnik, a mit ő akar. Aztán csak visszasmfordált a kocsihoz s most már egész eselid hangon kapocsoltáta:

— Tudja mit? Adok egy forintot, ha elvissz öt hatosért!

Ilyen furcsa dolgok történnek esz novemberi éjszakákban, mikor a levegő nem átlatzó!

IDÓJÁRÁS.

Légyomás: reggel 7 órakor 769.4 milliméter, délután 2 órakor 768.5 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor 0° — 4.1, délután 2 órakor 0° + 1.9. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK. 2, délután 2 órakor DK. 2. Felhőzet: reggel többnyire derült, délután földerdült. Csapadék az esőből 24 órában: 0 milliméter.

IDÓJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a 7. ai napra a következő időjárás várható:

— November 15. —

Száraz. — Fagy. — Később borulás. — Hőemelkedés.

HIREK.

Arad, november 15.

Vonatok indulása		Vonatok érkezése	
ARADRÓL:		ARADRA:	
Budapestre gyv. reg.	8.18	Budapestről svv. reg.	6.05
" svv. de.	11.20	" svv. du.	8.55
" tv. da.	8.56	" gyv. este	6.52
" svv. este	9.55	Csabáról (péntek) reg.	7.—
Csabára (péntek) de.	12.—	Szolnokról sv. reg.	9.10
Szolnokról sv. reg.	5.10	" svv. este	8.47
Tóváros sv. reg.	6.30	Tóvárosról sv. reg.	6.54
" svv. du.	4.30	" gyv. reg.	8.08
" gyv. este	7.02	" tv. de.	10.50
Seborszára sv. du.	2.30	" svv. este	8.55
Temesvárra sv. reg.	6.20	Radnáról tv. da.	3.12
" svv. de.	11.25	Temesvárról sv. de.	10.48
" vv. da.	5.—	" svv. da.	8.44
Szegedre sv. reg.	4.45	" svv. este	10.55
" svv. de.	8.46	Szegedről sv. de.	8.45
" vv. da.	4.10	" svv. este	6.42
M.-Halmágyra sv. reg.	6.55	" svv. éjjel	10.25
" vv. de.	11.55	M.-Halmágyról sv. de.	8.08
" svv. du.	4.50	" svv. de.	11.05
M.-Hogyesre vv. da.	2.30	" svv. este	6.34
		M.-Hogyesről vv. da.	12.50

November 15. Vasárnap. Róm. kath. naptár: Lipót. — Protestáns naptár: Lipót. — Görög-keleti naptár (november 3.): Viktor. — A nap két 7 óra 8 perczkor, nyugszik 4 óra 22 perczkor. — A hold két 2 óra 28 perczkor, nyugszik 2 óra 19 perczkor.

November 16. Hétfő. Róm. kath. naptár: Edmund. — Protestáns naptár: Edmund. — Görög-keleti naptár (november 4.): János apostol. — A nap két 7 óra 10 perczkor, nyugszik 4 óra 21 perczkor. — A hold két 2 óra 40 perczkor, nyugszik 8 óra 25 perczkor.

November 15. A női kereskedelmi tanfolyam ünnepélyes megnyitása: délelőtt 10 órakor (Kereskedelmi akadémia).

November 15. A korosolyás-egyesület közgyűlése délelőtt 11 órakor (Kaszinó).

November 22. Az iparos ifjak táncszestélye (Fehér Kereszt).

November 29. Köstörvényhatósági bizottsági tagválasztások a IV-ik kerületben.

December 1. A nagyhalmagy-brádi vasút ünnepélyes megnyitása.

Szabadságharuzi emléktárgyak országos mezomena (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Költő-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 9—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— Személyi hírek. Adorján Sándor, a jövevű író, a „Nemzet” segédszerkesztője, testvérhuga, Paulayné Adorján Berta látogatására Aradra érkezett.

— A magyar királynéről. Egyik müncheni lap írja: Erzsébet királyné kiváló előszeretettel fordult meg polgári vendéglőkben. Legutóbbi itt tartózkodása alkalmával malacpecsenyét ohajtott enni, melynek elkészítésében a Platal-féle vendéglő híres. A vendéglőben a pecsenyét rendszeren csak este találják föl. A királyné azonban, hogy senki se savorja, ebédre rendelte meg a malaopecsenyét. A mondott időben pontosan meg is jelent udvarhölgye kíséretében s két órát töltött ebédeléssel.

— Az aradi csatornamű. Farkas Kálmán kir. főmérnök, kit a földművelésügyi miniszter az aradi csatornamű felülvizsgálatára leküldött, folyó hó 4, 5 és 6-án teljesítette a felülvizsgálatot s az annak eredményéről szóló jelentést a napokban küldte le Aradváros tanácsának. A főmérnök egyes kisebb s könnyen pótolható hiányok lezámításával kedvezőleg nyilatkozott a csatornaműről s annak átvételét minden habozás nélkül javasolja a városnak. Híemeli jelentésében, hogy a földbe befektetett esővíz minőségét az idő rövidsége folytán alapos vizsgálat alá nem vehette, de a bizottsági jegyzőkönyvekből meggyőződött, hogy a bizottság azokat annak idején alaposan megvizsgálta és a meg nem felelőket, selejtesebbeket kidobatta s különben is az alkalmazott florisdorfi és wildsteini esővíz minden alkalommal megfelelt a követelményeknek. Az ötejektorkalilomást gondosan és szilárdan elkészítve találta, nem különben az önműködő öblítőaknakat is megfelelőnek konstata. A légkompressor, a gép-kazán és lakkházak, valamint kúrtók semmi tekintetben kifogás alá nem eshetnek. Az egyik-másik ejektornál ugyan szükségessé válik kisebb változtatások alkalmazása de ezek teljesítésére a vállalkozók már ajánlalkostak is. A nagyjától eszközölt mérésekből kitént, hogy csupán centiméterekre menő hibák állnak fenn.

Végül megjegyzni a miniszteri kiküldött, hogy a megemlített hiányok pótlása után a csatornamű minden habozás nélkül átvehető, a 6 havi üzem megkezdhető, mely után a berendezések a városra szállnak át, de kiköti a feltételt, hogy az utourkolat helyreállítása a kikötött 6 hó alatt a vállalkozók által teljesen helyreállítandó.

— Készül a villanyvilágítás. Alig, hogy a vízvezeték s a csatornázás befejeződött, már ismét fel van forgatva a város. Ez úttal nem is a kocsi utat, hanem a gyalogjárót, magát az asszaltot ásták fel s tördelték keresztül-kasul az utasákon, hogy aztán ezekbe az árkokba rakják le a villanyvezetékot. A munkálat tal igen gyorsan haladnak, nem hiába tengernyi ember végzi azt reggeltől estig. Csaknem a házak tövében jó félméternyi árkot vontak a feltört asszaltban, ide jön téglák közé a jól bekátrányozott vezeték. Hatalmas "gombolyagban állnak ez utóbbiak az utasákon s egynek-egynek a felemelését, elvállalását nagy érdeklődéssel nézi a kíváncsiak tömege. A villanyvilágítás teljes berendezésével a jövő hó folyamán alkészülnek s valószínű, hogy karácsonyra már villanyoc fény fogja hirdetni a modern Arad niabb fejlődését, haladását.

— A kereskedelmi kamara épülete. A belügyminiszter jóváhagyta a közgyűlés határozatát, melylyel az aradi kereskedelmi és iparkamarának új épület építésére területet engedett át. — A tanács ennél fogva utasította az ügyességet, hogy az átengedésre vonatkozólag a kamarával a szerződést kösse meg.

— A csatornamű kiadásai. A Hughes és Lancaster özég tudvalevőleg beterveztette a csatornamű augusztus és szeptember havi üzemének költségeit, azokat 819 fr

rintba számítván fel. A mérnöki hivatal átvisszavéve a költségjegyzéket, azon a megállapított árákhoz mért módosításokat eszközölt és a valószínűleg tévedésen alapuló összeget 670 forintra szállította le. A tanács nyilatkozattétel végett kiadta a társulatnak a helyesbített költségjegyzéket.

— A hírlapírói kör vagyona. Az aradi írók és hírlapírók köre tudvalevőleg mult közgyűlésében kimondotta a kör megszüntetését és vagyonát a Kölcsey-egyesületnek adta át. Ez ellen felebbesztett Aradváros tanácsához Wolf Farkas azon indokból, hogy a közgyűlés az alapszabályok értelmében megkívánt tagok hiányossága folytán nem volt határozatképes és így a kör megszüntetését és vagyona átadását érvényesen ki nem mondhatta. A tanács tegnapi ülésében tárgyalta az ügyet és elhatározta, hogy felhívja a kör volt titkárait, hogy terjessze be az erről szóló jegyzőkönyvet és amennyiben abban a közgyűlés határozatképtelensége nyilvánvaló, a határozat feloldatik.

— A szalmapapír-gyár. A kereskedelemügyi miniszter jóváhagyta a városnak Polák Friggyessel, az aradi szalma anyagpapírgyár tulajdonossal kötött szerződését. A tanács a jóváhagyást tudomásul vette.

— A Százász-társulat ülése. A Százász belvizszabályozó és ármentesítő társulat véleményező bizottsága péntek délelőtt Szegeden tartotta meg öszi ülését. Kállay Zoltán hevesmegyei főispán, társulati kormánybiztos elnökléte alatt. A bizottság tagjai teljes számban jelen voltak az ülésen, mely a társulat jövő évi költségvetésével foglalkozott és azt meg is állapította. Az ülésen jelen voltak: Baksa Lajos Hmvasárhely polgármestere, Fűszesséry Kálmán a Százász társulat igazgatója, Henne János társulati főmérnök, Tomka Emil kultur főmérnök, Salacs Gyula Arad polgármestere, Széll György Makó polgármestere, Berényi József, Biró Elek, ifjú Dani József és Mikulási József. A költségelirányzat tárgyalása után az elnöklő miniszteri biztos előterjesztette, hogy a tizenegyes bizottság javaslata alapján az osztályozási munkálatokat október 20-tól bezárólag november 20-ig közszemlére kiteszik, mely időközben az esetleges felzárkótlások érvényesíthetők. Bejelentette továbbá, hogy a Százász társulatot a tiszavölgyi központi társulatba fűlvétette és az előirt fenntartási költségeket azon társulathoz beutalta.

— Nagy takarítás. Szükség volt rá. Az ég padosata tele volt szörve szürke ronggyal. Nagyobb és kisebb fossányok, akkorak, mint egy domínium és akkorak, mint egy kofa sátor ernyő szanaszét heverték a nagy szabás után. Igen, nagy szabás után, mert a téli ruhát készítették oda fönn, a minék jég a szövege, hó a prémje, zsmara a csifrája. Már készen van a ruha, ki lehet a műhelyt takarítani. Kinyitják elől is, hátul is az ablakokat, meg talán az ajtót is és ucsuz! — berohan egy nagy fürgeteg, mely fényes tisztára kitakarítja a meny-boltot. Elég néki egy éjszaka, hogy reggelre olyan tiszta legyen felhőtől a hely, mint homálytól a kristály pohár. Mikulás pedig, az öreg szabolegény, valahol a havasok közt most kászolódik, hogy felpróbálja az új ruhát a t. os. megrendelőre, ki a magasságos hitelesők nevében Föld név alatt nagyon bejegyezve.

— Thorma képeinek megtekintése. Az aradi kereskedők köre elnöksége ez uton is felkéri a kör azon tagjait, kik a Thorma-féle „Aradi vértanúk“ ozimű festményt megtekinteni óhajtják, hogy ma délután 8 órakor a kör helyiségében megjelenni sziveskedjenek, honnan Tedschi Viktor elnök vezetése alatt testületileg fognak a polgári finiskolába menni a festmény megtekintésére.

— Megszökött primadonna. A nagyváradi „Szabadság“ ez alatt a czim alatt ir Barts Arankáról, a ki Leszky társulatának is tagja volt másfél évig. Mikor Aradról eltávozott, Budapestre költözött szüleihez, hol két kis gyermekével élt. Legutóbb Veress Sándor „Ós-Budavára“ nagy hangu baritonistája egy kissbb énekes társulattal vidéki köruttra indult. Az első állomás Nagyváradi volt, a hol Barts kétszer föl is lépett a

Bazár-éttermében, hol tetszéssel hallgatták hamiskás éneklését.

Tegnap előtti reggel aztán a primadonna eltűnt.

Egy idegen uriember karján lépett be a budapesti gyorsvonat egyik kupéjába. Veres Sándor igazgató még előző este rosszat gyanított és óvatosságból kiment az állomáshoz, hol ott találta az épen elröppendő félben levő gerlét. Természetesen közbelépett és kapacztálni igyekezett a primadonnát:

— Kérem, ön nem utazhatik el, önnek szerződése van.

A kisérő szeladon azonban szó nélkül vezette a kupé felé az énekesnőt.

— Hát akkor fizesse meg ön, uram, az előleget amivel Barts Aranka nekem tartozik.

A férfi gunyosan kaczagott:

— Sajnálom, de most nincs pénzem!

A vonat a következő pillanatban elrobogott, a direktor pedig ott maradt — primadonna nélkül.

Veres Sándor nyomban panaszt emelt Gerő Armin rendőrkapitánynál, ki az esetről jegyzőkönyvet vett föl.

A primadonna-válság odaát különben csak egy napig tartott, mert tegnap már leérkezett a Budapestről táviratilag lehívott új primadonna, aki bizonyára hosszabb időt szentel a nagyváradi publikumnak, mint Barts Aranka.

— Nemzetközi egyezmények végrehajtása.

A kereskedelemügyi miniszter, a nemzetközi egyezmények végrehajtása tárgyában hozott határozmányokat megküldötte Aradváros tanácsának, melyet az a kapitányi hivatalnak adott ki alkalmazás végett.

— Feltámadtj halott. Furosa história esett meg Györök községben. Bekker Jozefa asszonyt, Bekker Ferencz ottani lakos anyját már 22 év óta eltemették. A fiából azóta ember lett, már a haját is lassankint megfestette az idő. Feledésbe ment az asszony, ki is gondolna a halottakra, kik anyi idő óta pihennek a föld alatt. De csoda történt. A halott feltámadt — Kuvinban. 22 év után feltámadt az eltemetve hitt asszonyt görnyedten, előregedve, de kétségbevonhatlanul. Hogy miként esett meg ez a furosa história, keresik, kutatják.

— Kéményseprők kihágásai. A kereskedelemügyi miniszter körendeletet küldött valamennyi törvényhatósághoz, melyben a kéményseprő iparosok által elkövetett kihágások megtorlásáról intézkedik. Arad város hatósága is a napokban kapta meg a körendeletet, melyet alkalmazás végett kiadott a tanács az első foku iparhatósághoz.

— Vasutasok előléptetése. A millénium alkalmából tudvalevőleg a vasutak forgalma kétszeres volt, s mind a mellett nagyobb fennakadás nem volt sehol sem. Ennek az elismerésül most 320 vasutast léptettek elő soron kívül, közülök mintegy 80 főtisztet.

— A sémák kérelme. A sémák már régebben folyamodtak a tanácshoz, hogy a korszerű utozásban hat lámpát állítsanak fel. A tanács kiadta a kérelmet a kapitányi hivatalnak véleményezés végett. A főkapitány a kérelmet teljesítését feltétlenül szükségesnek jelentette, s az egész utozza bevilágítására minden utozasarkon egy s így összesen nyolcz lámpa alkalmazását javasolta, melyek fél éjjelen át villágitassanak. A tanács elfogadta a javaslatot s utasította a kamarási hivatalt a lámpák beszerzésére.

— A csermői ev. ref. templom és iskola fölszentelésének évfordulója alkalmából folyó hó 15-én d. u. 1/4 órakor az iskola tágas helyiségében tartandó ünnepélyre a t. érdeklődőket ez uton van szerencsém tisztelettel meghívni. A tetszés szerinti belépti díjak a templom még hiányzó belső felszerelésére fognak fordítottatni. Vadas Gyula ev. ref. lelkész-tanító. A műsor ez:

1. A CX. zsoltár, éneklék a növendékek. 2. „Jézus“ Szabolcska Mihálytól szavalja Arányi Ferencz. 3. „Fiannak“ Aranytól, szavalja Szita Milosi. 4. „Hitvallás“ Kosma Andortól, szavalja

Molnár Mihály. 5. „Rakel siralma“ Aranytól, szavalja Szita Teréz k. a. 6. „A csermői ev. ref. templom és iskola építésének története“ felolvassa Vadas Gyula lelkész tanító. 7. „A megfagyott gyermek“ báró Eötvöstől, szavalja Klein Háni. 8. „István öcsémhez“ Petőfitől, szavalja Mészáros András. 9. „A mi házuk“ Szabolcska Mihálytól szavalja V. Szabó Eszter. 10. „Páló Pál“ Petőfitől, szavalja Hajdu Elek gymn. m. t. 11. „Ki volt nagyobb“ Tóth Kálmántól szavalja Ceordás János. 12. Himnusz, éneklék a közönség.

— Széngázmérgezés. Fővárosi tudósítónk írja: A hideg idők beálltával rendes katasztrófája a szegény embereknek, a széngázmérgezés. A hideg éjszaka már meghozta az első áldozatot; a Baross-utca 102. sz. a. egy kis szobakában lakott együtt Hegyi Ferencz 23 éves és Kis Boldizsár 19 éves kocsis. Az este hideg volt, a miért is kis kályhájukba szénrel jól befűtöttek, hogy még nagyobb meleget adjon a kályha s az ajtaját is kinyitották s azután lefeküdtek. Agyaik egymás fölött voltak s a felsőben Kis, az alsóban Hegyi aludt. Ma hajnalban fél 4 órakor özv. Schiri Istvánné házi asszony szokás szerint föl akarta őket keltetni, de nem tudta. Mindkettő mozdulatlanul feküdt ágyában. Rögtön a mentőket hitta, akik megállapították, hogy a két kocsis széngázmérgezés áldozata. Hegyi már halva is volt, csak Kisben volt némi élet, akit azután bevitték a Rokus kórházba. Hegyi holttestét a bonczoló intézetbe vitték.

— Postamesteri állásra tisztis szerződés mellett pályázat van hirdetve Maros-Slatinára (Aradmegye). Pályázati kérvények ez évi december 2-ig adhatók be a nagyváradi posta- és táviridalgazgatósághoz.

— Megfagyott asszony. Fővárosi tudósítónk írja: Az első kemény fagyos éjszakának már meg van az áldozata: egy megfagyott napszamos asszony, akit a rendőri őrzés ma hajnali három óra tájban az Alföldi-utczában megdermedve eszméletlen állapotban talált. Bevitték a Kun-utcai dologházi kórházba, de ott sem tudták életre hozni. Holttestét bevitték a bonczoló intézetbe. Hogy kicsoda a megfagyott asszony, azt eddig nem tudták megállapítani.

— Új lámpák. Régóta panaszoknak már a Part- és Mihály-utca lakói, hogy nekik a naplemente pokoli éjszakát jelent, mert nincs egy árva gyertyájuk, mely az utozákat bevilágítaná. A napokban be is adtak a tanácshoz egy kérelmet, hogy állítsanak fel utozájukban egy-két lámpát. A tegnapi tanácsülésen el is határozta, hogy teljesítik a kérelmüket s utasították a főkapitányt, hogy a lámpák felállítására iránt intézkedjék.

— Két jómadár. Ismert alakjai a rendőrségnek rég óta Barossik Róza és Horváth Antónia aradi leányok, főleg az első, ki tizenöt éve daczára már több ízben ismerete meg a börtön kellemetlenségeit. A napokban ismét Aradon tanyáztak s több barátójuknak ruhaneműit lopták el. Legutolsó manőverüket Varga Francziska, aradi oseléleány ellen intézték, kinek 50 forint értékű ruháit az este ellopták. Az így szerzett holmikkal aztán nyakukba szedték a lábaikat s robogtak a legnagyobb nyugalommal Mezöberény felé. Már biztonságban érezték magukat, mikor a csendőrség nyakon csipte mindkettőt s péntek délután bekísérte az aradi vizsgálóbírószághoz. S most njra viszontlátják a börtön falait.

— Jótékonyág. Az aradi szegénytanulóknak az elmúlt héten a következő nemeslelkű pártfogói voltak: Révész Adolfné urnó 6 frtot. Halma Andorné urnó 2 zsák burgonyát. Kornay Károlyné urnó 50 fej káposztát. Hermann Gyuláné urnó 100 fej káposztát. Fejér Gyula ur 1 zsák babot, egy zsák burgonyát, 15 liter lencsét és makkaronit. Waldner Gyula és Urmányczy János faterkedő urak egy kocsi tűzfát. Egy magát meg nem nevező emberbarát 6 frt 11 krt. Mídon a fent megnevezett és vett jókért hálás köszönetet mondok, tisztelettel kérem a jószívű gyermekbarátokat sziveskedjenek adományaik által az ártatlan gyermekek nyomorát enyhíteni. Hausz Károlyné egyea. cinok.

— **Köszönet.** Az elmúlt héten a következő nemeslelkű emberbarátok emlékeztek meg a népkönyha szegényeiről és küldtek be kegyes adományokat: Dr. Schuster Henrikné urnő 5 liter babot, 5 liter lenecét, 5 liter borsót. Deutsch Babetta urnő 10 liter lenecét, 5 kgr. sót, 5 kgr. riszt. Halmay Andorné urnő 2 ssák burgonyát. Steinhansné Reicher Amália urnő 1 ssák krumplit, 6 fűsér hagymát, 2 kgr. riszt. Walder S. és fiai cség 1 kocsi aprított lágy tésztát. Hirschl Zsigmond ur és neje 10 frtot, ösv. Hersz Antalné urnő 5 frtot. Szilágyi Edéné urnő 5 frtot. Singer Gyuláné urnő 5 frtot. Midőn a nemeslelkű adakozóknak e helyen köszönetet mondunk, egyszersmind kérjük a többi kegyes emberbarátokat szives támogatásukért. A népkönyha bizottság nevében Neumann Túrst Mária.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi korcsolyázó egyesület vasárnap, 1896. évi november hó 15-én délelőtt 11 órakor a kaszinó-egylet helyiségében, Széchenyi-utca 1. sz. I. emelet tartja rendes évi közgyűlést. Felkérnek a tagok, hogy arra minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

(*) **Meghívás.** Az „Első aradi betegsegélyező és temetőkezelési egyesület elnöksége ma, vasárnap d. u. 3 és fél órakor irodája helyiségében (Szabadságtér 11. szám alatt) választmányi ülést tart, mely alkalommal új tagok is felvétetnek. Az elnökség.

TANÜGY.

(—) **Női kereskedelmi tanfolyam.** Az aradvárosi kereskedelmi akadémia tanártestülete tisztelettel meghívja a nagyérdemű közönséget, különösen az iskolaügy barátait, a nőkereskedelmi tanfolyamnak folyó hó 15-én, vasárnap délelőtt pont 11 órakor a kereskedelmi akadémiá disztermében leendő ünnepélyes megnyitására.

(—) **A tanoncoktatás fejlesztése.** A vallás-és közoktatásügyi miniszteriumnak egy leirát vette tegnap Aradmegye alispánja, melyben a tanoncoktatás fejlesztésére irányuló terveit közli a miniszter. Közömbön lévén ugyan is az elemi népiskolai ismételő oktatás ügyének rendezése, módját kívánja ejteni a közoktatásügyi kormány annak, hogy az iskolázás keretében a rendes tanoncoktatásban nem részesülő tanulók is megfelelő tanítást nyerjenek. A megvétel tájékoztatást kíván a miniszter affelől, hogy az egyes községekben mennyi azon iparostanoncok száma, akik tanonciskola hiányában az ismételő iskola látogatására vannak utalva. Az alispán legközelebb már felhívást bocsát ki e tárgyban a községekhez, hogy a kitűzött határidőre — december hó végéig — beszolgáltatassák a miniszternek a kívánt adatokat.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután: A notredamei harangzó, dráma. Este: Királyné dragoynosa, operetta. Hétfő: A vigécek, bohózat. Kedd: Dóra, színmű. Szerda: Szászadvégileányok, színmű. Csütörtök: Elisondóleány, Varázshegye, Szép Galathea, operettek. Péntek: Csifra nyomorúság, színmű. Csiky Gergely emlékeztetőre. Szombat: Három Kásmér, bohózat (elsőszőr.) Vasárnap: Három Kásmér, bohózat (másodszőr.)

Dóra,

— November 14. —

(Sz. L.) Sardounak est a hatásra számító furfangos művészettel megalkotott jelenetekben gazdag darabját igen jó előadásban kaptuk az este. Egészében jó tempójában és kifejezésében kevés kivánni valót hagyó összjátékot produkáltak az előadók, csak a diszletesők nyújtották meg nagyon a felvonások közt.

A ozimszerepben Paulainé Adorján Berta nálunk legnagyobb sikert aratta. Alakítása művészi egységben a részletek finom kidolgozásával nagyértékű volt. A vessedelmes

környezetben lelke tisztaságával megőrzött nő érzéseinek kifejezésében egyénisége ellenállatlan varázsszal hatott.

Csak a ki isten kegyelméből ihletett művész, mély, érzelmekben gazdag szívvel és a kifejezés nagy erejével, örülhet így, ahogy az esti Dóra könyt és mosolyt egyesítve fejezte ki boldogságát, midőn André becsületes szándékát megérti. A művészetnek ez az egyszerűségben megnyilatkozó közvetlenségével hatott a következő felvonásban, midőn a tiszta nő lélek önértetét állította szembe férje gyanúsításával.

A művésznőnek meg volt az az elégtétele, hogy a közönség megértette és igazán méltatta. A kiemelt jelenetek után nyílt színen hangzott fel a taps, a felvonások végével pedig háromszor kellett a függőnynek felgördülnie.

A többi szereplők is dícséretet érdemelnek nemcsak törekvésükért, de sok részletben sikerült kifejezési sikerükért.

Tompa a derék André szerepében végig rokonszenves maradt. A negyedik felvonás zárójelenetében az érzelmek kifejezésében több számításal kell beosztania hanganyagát. Balla a francia drámák jellemző beszélő szerepében a szokottnál jobb volt.

Ha mindig oly egyszerűen és tisztán tudna beszélni mint a harmadik felvonásban Teklivel és Andréval, nagy örömmel halgatnók. Itt kifogástalan volt. Sikerült estéje volt Horvát Paulának is. Elegancia és szellem volt játékában. Toilettejeivel női körökben elismerést aratott. Elhittük, hogy a politikáló hercegnő vessedelmes ellenfele lehetne a kormánynak ha a harmadik felvonás 5tőszakában áll vele szembe. Franciaországban a kormányoknak oly sokszor igen fiatalok a tagjai.

Bácosné, Rónassékiné Szendrői és Bácos szintén igen derekas munkát végeztek. Megérdemlik mindnyájan, hogy a darab jövő heti megismétlésekor egészen telt ház — ma csak félig telt meg — fejessen ki nekik elismerését.

* **Csiky emlékezete.** A színtársulat az idén is kegyelettel emlékezik meg Csiky Gergely halálának évfordulójáról. A „Csifra nyomorúság” előadást tűzte ki az igazgató arra az estére, melyen a színházlátogató közönségnek is illik megemlékeznie a nagy munkásságú íróról. A „Csifra nyomorúság” pénteken fog gondosan előkészített előadásban színpadra kerülni.

* **Angyalzsemekek** osimű mesekönyvem t. előfizetőit felkérem, sziveskedjenek beküldeni az előfizetéseket folyó hó 20-ig Varga József Társa Steigerwald A. könyvnyomdájába (Arad templom utca 14. szám), hogy a nyomtatandó példányok számát megállapítani lehessen. Rubenescu Augusta.

* **Ujzeneművek.** Keppich és Schreyer zeneműraktárunkban megérkezett új és ajánlatos zeneművek: Dotsauer, gordonka, kettős gyakorlatok, új átdolgozott kiadásban. Schradiek-féle hegedűgyakorlatok. N. Gade hegedű Sonáta. Scarlatti „songoradarabok”, gondosan átdolgozva. Haberbier „Etudes poetiques” Leschetitzky „uj hangversenydarab, Streletzky „Valse noble” Nacohes Tivadar „Magyar ábrándok” (nagyon nehéz), Mills „Tarantelle”, Mason „Danse rustique”, Spindler „Amazonenritt”. Uj dalok. Operettek. Couplék. Vigécek, induló, stb. — Továbbá megérkeztek valódi „Weichrold hegedű, viola és gordonka, hangverseny hurok (garantált tiszta hangnak és tartósak. A legkitünőbb és kipróbált Wilhelmi Sarasate és Joachim kedvenc húrjai kaphatók a fenti özögnél Aradon, Polgári takarékpénztár épületben, Andrassy-tér 19-ik szám alatt. Vidéki rendelések azonnal eszközöltetnek. Telefonszám 345.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Ember ölés kaszával.

Serb Tódor acsuvai lakos évek óta ellenséges viszonyban élt egyik rokonával Serb

Juonnal. A külső telkük határos volt, hol az egyik, hol a másik kaszált a szomszéd földjén.

A nyáron július 15-én Serb Tódor ismét tullepte a határt és Serb Juon földjéről szedte a lekaszált fűvet, a mit ez meghallott és sietett is a rokont feltartoztatni, magával vivén egy rudat, a melylyel kiakarta mérni a határt.

Serb Tódort egész kihozta sodrából a tiltakozás a kezében lévő kaszával egész a osontig bevágott Serb Juon karjába, őt életveszélyesen megsértve, úgy hogy 3 hét múlva a sértett a kórházban meghalt.

Ezt az ügyet tárgyalta tegnap az aradi törvényszék Fábrián Lajos elnöklété alatt. A vádat Domokos László alügyész emelte, védőként pedig dr. Barabás Béla ügyvéd, orsz. képviselő szerepelt.

A vádlott Serb Todor azzal védekezett, hogy rokona őt előbb megtámadta s önvédelemből vágta meg. De a tanúk ellene bizonyították azt is igazolták, hogy a vádlott mindig fenyegette az elhaltat azzal miszerint kaszával fogja levágni a fejét.

Az is kiderült, hogy vádlott már többször volt lopásokért büntetve s legutóbb is 2 és fél évi fegyházat ült Illaván. Sőt ezzel hivalkodott is a vádlott, mondván, hogy ült ő már eleget s ha muszáj, ült ő még többet is, de Juonnak jaj lesz.

A királyi ügyész, halált okozott súlyos testi sértés vádját emelte, a mely 10 évig tartó fegyházzal büntetettik.

Barabás Béla dr. a beigazolt ténynyel szemben enyhítő körülményekre utalt s kérte, hogy a jelen esetben ne alkalmaztassék a törvény teljes szigora.

A vád- és védbeszéd megkérdezése után a törvényszék vádlottat halált okozott súlyos testisértésért ítélte el s 5 évi fegyházat mért a bűnösre, kötelezván őt az elhalt gyermekei részére fizetendő tartási költségekre.

A vizsgálati fogságból két hónap lett betudva. Az ítéletben az ügyész megnyugodott, míg a vádlott és védője felebbezett.

TÁVIRATOK.

Kitüntetés Falknak.

Budapest, november 14. (Saj. tud. táv.) Egyik esti lap ma azt közli, hogy a király Falk Miksát belső titkos tanácsossá fogja kinevezni. E hir valószínűleg téves. Hir szerint egészen más jellegű lesz Falk kitüntetése.

Keglevich Béla meghalt.

Budapest, nov. 14. (Saj. tud. táv.) Keglevich Béla gróf, Hevesvármegye egykori főispánja ma meghalt.

Kammermayer bucsuja.

Budapest, november 14. (Saját tud. táv.) Kammermayer Károly, a nyugalomba vonuló polgármester ma vált meg hivatalától. Hivataltársai nevében Gerlóczy alpolgármester bucsuzott tőle. A tővárosi tisztviselők az új városháza disztermében fejezték ki érzelmeiket.

Pusztuló család.

Budapest, november 14. (Saj. tud. táv.) Szívós Lajos, Enyedi Lukácsnak, az agrárbank igazgatójának veje ma meghalt. Felesége, mint élénk emlékezetben van, nem rég lett öngyilkos. Szívós ekkor már oly veszélyes beteg volt, hogy az öngyilkosságról napokig értesíteni sem merték.

Hol üljön a néppárt?

Budapest, november 14. (Saj. tud. táv.) A képviselőház háznagyi hivatala ma a délelőtti órákban kedélyes szóharcnak volt a színhelye. A helyeket kereső képviselők miután nagy nehezen kiki egy-egy helyet szoríthatott magának, afölött folytattak élénk polemikát, hogy a néppárt melyikök pártjának a közelében — ne üljön. Az ellenzék kézzel-lábbal tiltakozik az ellen, hogy az ő szomszédságát jelenlétével a néppárt ne sötétítse el. Viszont a jelen volt szabadelvű pártiak, utalva a néppártiak ellen csak iment is folytatott heves hadjáratra, még több jogcimmal protestáltak a néppárt szomszédsága ellen.

Utóljára is a függetlenségek kijelentették, hogy ha szomszédságukba erőszakolják a néppártot, mindjárt a cyclus legelején a leghevesebb jelenetekkel fognak tiltakozni e szomszédság ellen.

Kisjenő vendégei.

Kisjenő, november 14. (Saj. tud. táv.) Orleánsi Fülöp nevével ma este pontban hét óraker megérkezett. Libits igazgató és Ulrich felügyelő fogadták. A főhercegi váróteremben megállapodván barátságosan beszélgettek a fogadásukra megjelentekkel. Reggel mise után vadászat Feseten és Gyarmaton. Péntekig itt maradnak.

A szerb király utja.

Belgrád, november 14. (Saj. tud. táv.) Sándor király e hó 20-án, pénteken, Bécsbe utazik a hol 2 napig fog időzni. A király Bécsből Rómániába megy, a hova e hó 25-én érkezik. A király útjában Rasic udvari marsall, Solarovics és Nikolajevics hadsegédek, valamint Andonovics parancsörtszt és Milicsevics titkár kísérik.

Szerbek a párisi kiállításon.

Belgrád, november 14. (Saj. tud. táv.) A szerb kormány elhatározta, hogy részt vesz az 1900-iki párisi kiállításon.

Pusztító esőzések.

Cettinje, november 14. (Saj. tud. táv.) Az utóbbi esőzések két milliónál több kárt okoztak. Nehány emberélet is áldozatul esett az elemeknek.

Belgrád, nov. 14. (Saj. tud. távirata.) A nagy vízáradás leginkább Usicza, Vosnicz, Petrovits, Stolica községekben pusztított. Ljubovlia mezővárost egészen elmosta az ár, házai mind romba dőltek.

A török reformok.

Konstantinápoly, november 14. (Saj. tud. táv.) A szultán Pausa olasz nagykövete ma kihallgatáson fogadta. A követ állítólag szilárd határozottsággal követelte a reformok életbeléptetését, mire a szultán azzal felelt, hogy azok nagy része már is életbe lépett. A követ ezzel szemben ismételt hangsúlyozta, hogy az ő értesülései szerint a dolog ellenkezőleg áll.

Katonai hírek Oroszországból.

Szent-Pétervár, nov. 14. (Saj. tud. táv.) A hajóhad összes tartalékosai utasítást kaptak, hogy felszólítás esetére Szabaszpóiban készen álljanak.

Kréta.

Páris, november 14. (Saj. tud. táv.) A Havas ügynökség jelenti Athenből, hogy Berovic kormányzó a konzulokat értesítette, hogy a reformok keresztülvételére kiküldött bizottság legközelebb Kréta szigetére érkezik. Azt hiszik, hogy ez a hír a lakosság körében kedvező benyomást fog kelteni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru és értéktőzede.

— Gyenes Lajos oség jelentése. —

Budapest, november 14.

Gabonaüzlet: Buzát ma jól kinaltak, a vételkedv ma is igen jó volt. Elkelt ca 45000 métermáza buza 5 krajczárral drágábban. Irányzat szilárd.

Hataridőüzlet: Amerikából ma lanyhább árfolyamokat jelentettek, daczára annak nálunk szilárdan indult az üzlet, s élénk forgalom mellett szilárd is maradt.

Zárol 12 óraker:

Őszi buza	8.35—8.35
Tavaszi buza	8.35—8.35
Buza május—júniusra	8.35—8.35
Tavaszi tengori	4.25—4.25
Őszi tengori	4.25—4.25
Tavaszi zab	6.07—6.08
Őszi zab	6.07—6.08
Tavaszi rozs	7.08—7.08
Őszi rozs	7.08—7.08
Tavaszi repese	12.—12.10

Ertéktőzede: Ma igen mérsékelt volt a forgalom s így az árak némileg csökkentek.

Zárol 12 óraker:

Osztrák hitelrészvény	334.40
Magyar hitelrészvény	401.75
Osztrák államvasut	855.50
Lombard	—
Jelzálog hitelbank	—
Rima-Murányi	—
Vilamosvasut	—

= Új díjszabások az arad-cesanádi vasuton.

Aradi és cesanádi egyesült vasutak vonalait a nagy-halmanybrádi vonalrész megnyitása napjával előre láthatólag folyó év december hó 1. napján gyors és kőszönséges teher árak, valamint élő állatok szállítására nézve új helyi áru díjszabás (II. rész) lép életbe. Amibőlnyitben ezen új díjszabás által a régi vonalok egyes viszonylatai részére díjemelés állana be, ezen felémelt díjtételek érvénye csak 1897 év január hó 1. napján vessi kezdetét. Egyidejűleg az 1894. év január hó 1-től érvényes hasonló című díjszabás I. pótlékával együtt hatályon kívül helyeztetik. Az új díjszabás az aradi és cesanádi egyesült vasutak igazgatóságánál és az összes állomásain 2 koronáért kapható.

Az aradi és cesanádi egyesült vasutak vonalain 1897. évi január hó 1. napjával a személyek és podgyások szállítására nézve új helyi személy és podgyász díjszabás lép életbe.

Egyidejűleg az 1887. év január hó 1. napjától érvényes díjszabás I—III. pótlékaival együtt hatályon kívül helyeztetik. Az új díjszabás az aradi és cesanádi egyesült vasutak igazgatóságánál és összes állomásain 2 koronáért kapható. Arad, 1896. november 15-én. Az igazgatóság.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok.

— November 13. —

Hízott sertésárak: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (súlyban) — krig. Fialtal nehéz (páronként 820 kilogrammon felüli súlyban) 54—56 krig. Fialtal közép (páronként 251—320 kilogramm súlyban) — krig. Fialtal könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krig. (pár nként 400 kilogrammon felüli súlyban) — krig. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) — krig. Közép (páronként 220—220 kilogramm súlyban) — krig. Könnyű (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krig. Sertés-létaszám: 1896. évi november hó 11-én volt készlet 5972 darab, 1896. évi november hó 12-én felhajtott 291 darab, 1896. évi november hó 12-én elszállított 251 darab, 1896. évi november hó 18-án maradt készletben 6012 darab. — A hízott sertés üzletirányzata: Változatlan.

S z e z s z i e t.

— November 14. —

Ezen oszkek ára és ártelviszonya a mult héten is változatlanok maradtak.

Mai jegyszámlák: Készára nagyban nyers szesz 50 forint 50 krajczár, krosnyber 51 forint — krajczár hordé nélküli, per 100 liter $\frac{1}{2}$ beleértve 25 frt fogyasztási adót. Szűrt moslék 5 frt 20 kr. métermássáknként.

Budapesti gabnatőzede.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 14. d. u. 6 óra.

Buza bászai új	7.95—8.35
Buza tiszavidéki	8.10—8.45
Buza pestvidéki	8.05—8.40
Buza fejezmeg, ei	8.05—8.40
Buza bászai	8.10—8.50
Reze új, elsőrendű	6.58—6.85
Reze új, másodrendű	6.70—6.75
Arpa takarmány	4.10—4.45
Arpa égetni való	5.10—5.90
Arpa sörfősdői	6.50—8.—
Zab	5.65—6.10
Tengori bászai	4.35—4.30
Tengori másnemd	4.15—4.20
Káposzta-repeze bászai	11.85—12.25
Kőles	5.25—5.80
Buza március—április	—
Buza szeptember—október	8.35—8.34
Buza május—június	—
Reze szeptember—október	7.03—7.04
Tengori május—június	4.25—4.26
Tengori július—augusztus	—
Tengori októberre	—
Zab március—április	6.05—6.07
Zab szeptember—október	—
Káposzta-repeze augusztus—szeptember	12.—12.10

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1896. november 14.

Magyar aranyárúdek 4%	122.—
Magyar koronárúdek 4%	99.15
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	122.—
Magyar osztat 4 $\frac{1}{2}$ %	100.75
Magyar keleti vasut 1876.	130.75
Magyar földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar italmegváltási kötvény	100.—

Aradvárosi színház.

Bérlet 44. szám. Bérlet 44. szám.

Vasárnap, 1896. évi november 15-én

D. u. 8 $\frac{1}{2}$ óraker, fél árakkal:

A notredamei harangozó.

Színű 6 felvonásban. Irta: Hugó Viktor. Fordította: Paly Elek.

Kezdeté 3 $\frac{1}{2}$ óraker.

Este 7 óraker, rendes árakkal:

A királyné dragonyosa.

Nagy operette 3 felvonásban. Irta: Pierre Decourcolle és Frano Bauvallet. Zenéjét: Wenzel Leopold. Fordították: Erva Lajos és Rákosi Viktor.

Kezdeté 7 óraker.

KIS LOTTO.

Bécsi:

24, 59, 72, 52, 31.

Temesvári:

55, 37, 19, 83, 41.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTÉR.*

☉ Vese, húgyhólyag, húgydara ☉ és kösvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a

Lithion-forrás

Salvator

sikorrel rendelve lesz.

Húgyhajtó hatású!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!

Kapható érvényes receptekben és gyógyszerárakban.

A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

Legolcsóbb s legjobb fűtőanyag, PÍRSZÉN

árusítja az aradi légszeszgyár.
100 kgr.-ként:

kicsinyben	2 frt		
500 kgr.-nyi vételnél	1 „	80 kr.	a gyárban
5000 „	1 „	80 „	házhoz vagy az aradi vasut-
10000 „	1 „	70 „	állomásra szállítva.

készpénz fizetés mellett.

A kályháknak pirszénfűtésre való, esetleg szükséges belső átalakítását csekély költségen eszközöljük.

1606

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

Egy jó magános életű s a jegyzői teendőkben tökéletesen jártas fiatal ember

alólírott nál ágyemű és mosáson kívül teljes ellátás mellett 240 frt évi fizetés és szorgalmához mért mellékjövdelemmel azonnal

alkalmazást nyerhet.

Berza, 1896. november 11.

Keresztes,
berzal körjegyző.

1619

Kitüntetve! **Fenáll 1879. óta.**

A legszebb, legillőbb és legelmésebb

KARÁCSONYI AJÁNDÉK!

egy életnagyságu családi arckép, mely hozzánk küldött bármily fénykép után elkészítették. Meglepetésnek, ajándéknak és örök emléknak annál is inkább alkalmas, miután egy ily arckép nem csak pillanatra, hanem örök időkre értékkel bír, illő szobadísz és a legalkalmasabb nász-, névnap, születésnap, vagy bármily más alkalmi és ünnepi ajándék. A legszebb és örök emlék kedves halottainkról.

A fényképet mindenki s é r t e t l e n ü l visszakapja.
Hú hasonlatosságért kezeskedünk.

Egy életnagyságu krétarajz csak 3 frt. (Vászonra olajfestmény arcképek finom festékekkel legmérsékeltebb árban. — Szállítást határidő 10—14 napig. — Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.)

Bodascher Siegfried kitüntetett arcképfestészeti műterme

Bécs, II, Praterstrasse 61. szám.

Száz és száz elismerő levél betekintésre bárkinek rendelkezésére áll. Ezen több száz levélből legyen itt csak egynehány felemlítve és pedig:

<p>Az önnél rendelt olajfestmény arcképpel nagyon meg vagyok elégedve és műtermét másnak is fogom ajánlani. Kaposvár, 1890. febr. 6. Tallán Béla Somogym. főispánja. (Most B.-Gyulán.)</p>	<p>A szállított arcképpel nagyon meg vagyok elégedve. Zala-Egerszeg, 1895. évi június 27-én. Gőzöny László megyei főjegyző.</p>	<p>A nekem szállított arcképért teljes elismerésem nyilvánítom. Podolin. Dr. Csáky Károly kórosvos.</p>	<p>Összinte köszönöm a nekem szállított nagyszerű kivitelű arcképért. Nagy-Kanizsa, 1893. évi június hó 17. Bátori Lajos a „Zalai Közlöny” szerkesztője.</p>	<p>Az arcképpel meg vagyok elégedve s tovább fogom ajánlani. Zágráb, 1894. évi február hó 3-án. Bartusok Iván Jellacio-tér 1.</p>	<p>A hozzám szállított szülőim arcképeivel nagyon meg vagyok elégedve. Temesvár, 1894. évi február hó 8-án. Braun Herman os. és kir. katonai élelmezési tiszt.</p>
<p>Az arcképpel meg vagyok elégedve, legjobban ajánlhatom. Hárány Gyula tanár, Csurgó, Somogymegye.</p>	<p>Az önnél megrendelt arckép megelégedésemre elkészítettett. Zágráb, 1890. évi július hó 31-én. Brodjevin Lajos bornagykereskedő Ilica 28.</p>	<p>A nekem szállított arcképek kitűnően vannak elkészítve. Petényi Ottó Magy. áll. vasutak vezérigazgatóság iroda-főnöke Budapesten.</p>	<p>Arcképeink jó kiviteléért elismerésem és köszönetem Nyitra, 1892. évi december hó 2-án. Csizsinszky Ágost. állami ügyész.</p>	<p>Az arcképet megkaptam. Általános tesztesben részesült. Székely József mérnök, Szamos-Ujvár.</p>	<p>Szüleim arcképe, egy a hasonlatosság tekintetében, valamint a kivitelben nagyszerűek. Tovább is fogom ajánlani. Horvátkereszt, 1894. évi december hó 22-én. Breyer Márkó.</p>
<p>A fénykép után készített életnagyságu olajfestmény arcképek kitűnők. Horvátkereszt, 1895. I/3. Zloch Károly, káplán.</p>	<p>Az arcképeket megkaptam és teljes megelégedésemet nyilvánítom. Legközelebb küldök újra egy fényképet, mely után ép oly képet kérek készíteni. Versecz, 1893. febr. 6. Bauer P. János vaskereskedő.</p>	<p>Az életnagyságu arckép, melyet egy kis fénykép után készítetett jó és szép kivitelénél fogva nagy örömet szerzett. N.-S.-eben, 1891. szept. 10. Schwabe Hermann ékszerész.</p>	<p>Fénykép után készített életnagyságu arckép kitűnően van elkészítve. Nem fogom elmulasztani Önt tovább ajánlani. Besztercze, 1892. évi augusztus 15-én. Dr. Ziegler G. városi orvos.</p>	<p>Boldogult férjem, valamint saját életnagyságu arcképem, melyet ön egy kis fénykép után készítetett, nagyon szépen sikerült. Pozsony, 1895. ápr. 18. Heismann Teréz főherceg Frigyesnél 2).</p>	<p>A nekem szállított arcképpel nagyon meg vagyok elégedve és szívesen tovább fogom ajánlani. Hellwig Gyula Kolozsvár.</p>

Nálam sem ügynök, sem utazó nincs! Mindenki, ki jó és szolid kiszolgálást kíván, forduljon közvetlenül a már 1879. óta Bécsben fennálló kitüntetésben részesült műtermemhez. A fenti elismerő levelek eléggé bizonyítják cégem megbízhatóságát. Minden megbízás a megbízó teljes megelégedésére a legnagyobb figyelemmel és pontossággal eszközöltetik, ami saját érdekemben is van, mert ezáltal a legszeleesebb körben tovább leszek ajánlva.

1868. év óta bevált szor.

BERGER-féle gyógy- KÁTRÁNY-SZAPPAN

mindennemű bőrkütegek

Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle glicerín-kátrány-szappan
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle glicerín-kátrány-szappan
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

Berger-féle szappanok
Amely csodán csak jobban távolítanak, csak a Berger-féle kátrány-szappan bírja; mintha a kátrány-szappanok helyett a kátrány-szappanot használják.

HIRDETÉS.

Gebhardt J. és Fia

Tisztelettel jelentjük, hogy a t. közönség nagyobb kényelmére
Ándrássy-téri üzletében
városi raktárt rendeztünk be,
ahol minden a légszuszvilágításba szükséges tárgy, mint lámpák, csillárok stb. kész-
letben vannak, esetleg megrendelhetők.

Légszuszberendezés iránti megrendelések közvetlenül
ezen városi raktárunkhoz intézhetők, mely költségvetéssel is szol-
gál s a t. közönség igényeit a legnagyobb előzékenységgel fogja kielégíteni.

Különösen figyelembe ajánljuk legújabb szerkeztű
légszusz főző és sütő készleteinket
melyek kevés fogyasztás mellett kitűnően működnek, 1605

olesók, kényelmesek és tiszták
s melyek városi raktárunkban éppen úgy mint a légszuszgyárban

működésben is láthatók.
Az aradi légszuszvilágítási vállalat

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium
61369/II. 39. szám alatt két intézményével
jóváhagyott 12757/453/884 sz. szabályrendelet
alapján azon ház és telek tulajdonosokat, kik-
nek házuk előtt a jár a, kövezet vagy aszfalt
burkolattal elátva nincsen, felhívom hogy tel-
keik előtt a gyalog járó f. é. november hó 30 ig
terjedő idő alatt 1 és fél méter az ennél kes-
kenyebb járdákat pedig egész szélességben és
15 cm. vastagságban homok réteggel akként
látassék el, hogy a víz elfogó árok vagy folyó-
ka felé 5 cm-ternyi eséssel bírjon.

Köteles továbbá ház és telek tulajdonos a
gyalog járok mellett elvonuló vízvezető árkot
telke és háza utca vonalának hosszában a vá-
rosi mérnöki hivatal által előírt utasítás és mér-
ték szerint kivágnatni és azt tisztán tartani, nem
különbön köteles ezen vízvezető árkokon ke-
resztül a közúti bejártnál hidat építtetni s azt
folyton jó karban tartani.

Kik ezen rendelkeznek eleget nem tesznek
s ettől 25 frtig terjedhető pénzbírsággal büntet-

tenek és ezen büntetésen felül az elmulasztott
munka az illető költségére hivatalból fog eszkö-
zöltetni.
Tekintve, hogy a Maros vizállása ez idő
szerint igen kicsiny, ajánlom hogy a homok szük-
ségletét az erre utaltak a nagyobb vizállás be-
állta előtt szerezzék be, mert azon szokásos vé-
dekezés hogy a homokolás a magas vizállás miatt
nem eszközölhető, figyelembe vétetni nem fog.
Sarló
főkapitány.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú földművelésügyi m. kir.
Minister urnak f. évi október 6-án 54422 szám
alatt kelt rendelete nyomán ezenel hőzírre-
tesztük, hogy mindazok kik Arad sz. kir. város
törvényhatósági területen laknak, és a mezőgaz-
dasági termények, termékek és cikkek illetve
ez ezek hamisítására alkalmas anyagoknak szak-
szerű megvizsgálásai ohaajtják eszközöltetni, a
Budapesten székelő m. k. állomás megvizsgáló
állomás vezetőségéhez forduljanak.
A városi tanács.

Kapható Aradon:

Rozsnyai Mátyás, Hajós Arpád, Ring La-
jos és Demkó Géza urak gyógyszer-tára-
ban, különben pedig a magyarországi leg-
több gyógyszer-tárakban.

25446/1896. szám.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tesszük, hogy Arad szab.
kir. város kapitányi hivatal elsőfokú ipar-
hatóság a mellett működő iparhatóság megbiroz-
tak választására jogosított iparosok és keresze-
dők névjegyzéke Green Nándor városi alkapi-
tány hivatalos helyiségében 1896. évi november
11 től kezdve 8 napig a hivatalos órák alatt köz-
szem ére kitétetik szabadságában állván azt az
érdekelteknek megtekinteni, és az ellen felszo-
lamlással élni, mely felszólítás f. évi november
hó 21 ig Arad szab. kir. város kapitányi hiva-
talánál nyújtandó be.

Arad, 1896. évi november 7-én.
A városi tanács.

SINGER

A „NÁDOR SZÁLLODA“ MELLETT.

Amerikai varrógépek, vasbútor és pénzszekrények gyári raktára. SINGER L. S.

aradi kereskedő 1856. óta.

SINGER

A m. kir. csebr. és a m. kir.
miniszteriumok s államvas-
utak szállítói
tíz és többre olyan biztos
kis közli és nagy
pénzszekrények
gyári raktára.
Közégek számára kivételesen
25% engedmény.

Asszonytól ajánlom
vasbútor gyári raktáromat nagy választékban.

Valódi amerikai
HOWE,
Kerékahajó
WHEELER & WILSON,
Singer és kézi varrógépek
családok, szabók és cipészek
repede.
Mindennemű varrógép je-
vítésre s eszközölhető.
Varrógépekhez szükséges
tűket. 581

„A vörös csillaghoz.”

Bátorkodom a mélyen tisztelt helyi és vidéki közönség szives tudomására hozni, hogy

Andrássy-tér 18. sz. a. (Habereger-palota)

Institoris Antal

törvényszéklieg bejegyzett cég a'att egy

női- és férfi-divat, vászon-, fehérnemű- és pipere üzletet nyitottam.

Előnyös összeköttetéscim elsöbrangu gyárosokkal, valamint ke'eb forgalmi töke, nemkülömben ssolid üzlete'vem azon kellemes helyzetbe juttattak, hogy föntnevezett szakbavágó összes cikkekkel s főleg minden

SAISON UJDONSÁGOT

a legfinomabb izlésnek megfelelő'eg a nagyérdemü közönségnek rendelkezésére bocsájtom. Becses pártfogásért esd

kiváló tisztelettel

INSTITORIS ANTAL,

Andrássy-tér 18. «a vörös csillaghoz»

Szolid és pontos kiszgálás!

Szabott árak

szabott árak

„ARADI LOUVRE”

férfi-divat, cipő- és kalap-raktár
Aradon, Andrássy-tér 17.

A téli idény

alkalmával felhivom a n. é. közönség figyelmét, rendkívül

nagy raktáramra,

és jutányos bevásárlások által azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a legjobb minőségű árukat eredeti gyári áron adhatom.

Helybeli vevőim kényelmére választás végett házhoz küldök és vidéki megrendeléseket pontosan eszközöltetek.

Kiváló tisztelettel

1400 **Márkus Lajos.**

Telefon 885!

- Női cipők 2.80, 3.-, 3.50, 4.-.
- Férfi cipők 2.80, 3.-, 3.25, 3.50, 4.-.
- Gyermek cipők —.60, —.80, 1.20, 1.50, 2.-.
- Kalapok —.80, 1.-, 1.20, 1.50, 2.-, 3.-, 3.50.
- Ingek 1.10, 1.30, 1.50, 1.80, 2.-.
- Gummi cipők, esernyők, keztük, nyakendők stb. igen olcsó áron.

Gyártmányaim

világszeri jáknak és óceánknak vannak elismerve!

Nickel Remontoir 3 frt 50 kr. Ezüst Remontoir 6 frt. Anker Remontoir Spirál Brequet 15 kő 10 frt, 16 kővel 1 Chatonnal „Glashütte” rendszer 12 frt. Ébresztő anker menet, világító I. minőség 1 frt 70 kr.

Szabályozó:

1 napi ütő szerkeszt 5 frt 75 kr.
10 „ „ „ 8 „ 50 „

Képes árjegyzékek órákról, láncokról, arany és ezüst-neműekről a legfinomabb minőségig ingyen és bérmentve. Meg nem felelő áruk kiseréltetnek vagy az ár visszatérítetik. 1816

Karecker Jenő, óragyár,

Bregens 146, a bodeni tó mellett.

KÉT ÉVI VÍZTÁLLÁS.

223/1896. pm.

Pályázati hirdetmény.

Néhai Hertschka Mór ösztöndíj alapítványának két helye megüresedvén, annak betöltésére ezennel pályázat nyitattik.

Pályázhat az aradi főgymnasium bár, mely osztályba járó tanulója, ha Aradvárosi, vagy megyei lakos fia, s ha tanulmányai feléből jeles, másik feléből pedig jó osztályzattal bír.

Az árvák, azok után a szegény sorsú szülők gyermekei elsőbbséggel bírnak.

A pályázati kérvények hozzám 1897. évi augusztus hó 2-ig benyújtandók.

Aradon 1896. évi november hó 3-án

Salacz

kir. tanácsos
polgármester.

Félszázad óta

kitűnőnek elismert 1603

Arany érem Dr. Síchulski-féle Érdem érem Páris 1888. Tomesvár 1889.

Arczenő és mosdóvíz.

Ezen készítmények ajánló levelét azoknak félszázad óta mindenütt elterjedt világhírűk és bámulatos hatásuk képezik. Megbízható sikerrel használatnak szepő és májfoltok, a forróság vagy fagy által keletkezett pirosság s a bőr minden tisztátalansága ellen. Egy nagy tégely ára 70 kr, egy kis tégey 35 kr. Egy nagy üveg mosdóvíz 1 frt, egy kis üveg 50 kr. Hozzávaló Mandolákörpe szappan 25 kr.

Joliessante-Créme

bőrfinomító és szépítő szer.

Kitűnő hatással bír a bőr finomítása és szépségnek előmozdítására, valamint a pattanások s kiütések elűzésére. 1 üveg ára 1 frt 55 kr.

Joliessante-Puder

fehér, rózsas és sárga színben.

Kiváló finomsága miatt ajánlható leginkább. Az arcra láthatatlanul tapadva annak kellemes színt ad. Egy nagy doboz ára 80 kr, egy kis doboz 50 kr.

Joliessante-Fogpor

legegészebb fogpor a fogak tisztítására, odvasodásuk és büszödésük eltávolítása s megóvására, mely által egyuttal a foghúsról is legjótékonyabb halást gyakorolja. Egy doboz ára 50 kr.

Joliessante-Szappan

már kellemes illatánál fogva is a legkedveltebb toillet szappan. A bőrt finom és simává teszi, va amint előmozdítja s emeli annak friss üde, kinézését. Kívánatra min tadarabok ingyen adatnak. Egy darab ára 40 kr.

Haj-Restorer

biztos szer a megöszült haj eredeti természetes s színének visszaállítására. Egy üveg ára 1 frt.

Kapható: Molnár Lipót gyógyszerésznél, mint készítőnél Kassán, Aradon Gutori Földes Kelemen gyógyszerésztárában.

HAVETITS ÉS TÁRSAI

Első aradi esztergályos és asztalos kellekek gyára

Ujterem-utca II.

Van szerencsénk a t. asztalos és butorkereskedő uraknak b. tudomására hozni, hogy fenti cég alatt létesített

gyári vállalatunkat üzembe helyeztük

és készítünk bármimemü esztergályos és faragászati munkát, továbbá fagmunkáló gépeinken eszközlünk mindennemü darabolást, kanyaritást, (schweisen) gyalulást, kellelést, plattolást, vésést, stb. azaz a munkát az összeenyvezésig és letisztításig teljesen elkészítjük.

Allandóan raktáron tartunk asztallábakat, ágy- és chiffonlábakat, ágyhengereket, carnisokat, köptálakat, ágyrózsákat, vázakat, paluszttereket, valamint

saját készítményü

bükk- és diófa hornyolt léczeket,

utóbbiakat bármilyen profil szerint készítünk.

Munkáink szakszerű és pontos kiviteleért teljes felelősséget vállalunk.

Tisztelettel

Havetits és Társai

első aradi

esztergályos és asztalos kellekek gyára.

1620

LÉGSZESZ. ERŐRE.
 4 NAGY ÉS 1 AMERIKAI GYORSAJTÓ.
 TOVÁBBÁ

BETÜTÖMÖNTÖDE.
 LEGOLCSÓBB
 KÖNYVNYOMDA
 AZ

KÖNYVNYOMDÁJA
 KÉSZIT
 MENYEGZŐI ÉS BALI
MEGHIVÓKAT,
 VALAMINT
 TÁNCZRENDEKET.

SIMITÓ,
PERFORÁLÓ,
 FŰZŐ, VÁGÓ
 KISEBB ÉS NAGYOBB
SEGÉD GÉPEKSEL
 VAN FELSZERELVE
 AZ

TELEFON
151.

ARADI NYOMDA RÉSZÉNYTÁRSASÁG
 Az aradi és csanádi
 egyesült vasutak palotájában.

MINDENNEMŰ
TÁBLÁZATOK
 BÁRMELY NAGYSÁGBAN
 A LEGOLCSÓBB ÁRAK MELLETT
 SZÁMITTATNAK.

KÖNYVKÖTÉSZE
 ELVÁLLAL
 MINDENNEMŰ DISZMUNKÁKAT.
 UGYMINT IRÓMAPPA,
 ÉKSZERDOBOZ, KÉPKERET, ÉS
 BORDOMBORMŰ.

ÁRJEGYZÉKEK,
NAPI- ÉS HETILAPOK,
 TERJEDELMES MŰVEK,
ELBESZÉLÉSEK
 CSINOS, DISZES ÉS IZLÉSES
 KIÁLLÍTÁSBAN OLCSÓ ÁRAKON.

"ARADI KÖZLÖNY"

KIADÓHIVATALA

*Célunk:
 Szép, tiszta,
 hibátlan és
 olcsó munkát
 készíteni.*

FELVESZ
HIRDETÉSEKET
 OLCSÓ ÁRAKON.
 AZ
ARADI KÖZLÖNY
 KIADÁSÁNAK
 Egész évre . . . 12 frt.
 Fél évre . . . 6
 Negyed évre . . . 3
 Egy óra . . . 1
 VIDÉKE POSTAI SZÉTKÖLDÉSSEL:
 Egész évre . . . 14 frt.
 Fél évre . . . 7
 Negyed évre . . . 3.50
 Egy óra . . . 1.20
HIRDETÉSI
ÁRAK
 6 hasábos petit sor egy-
 szeri közlésnél 10 kr. min-
 den következónél 8 kr.
 Nyitási díj külön 30 kr.
SZERKESZTŐSÉG:
 Az aradi és csanádi
 egyesült vasutak palo-
 tájában.
 TELEFON
151.

BELÉPTI JEGYEK.
CZÉPKÁRTYÁK,
NÉVJEGYEK,
 VALAMINT MINDENNEMŰ

NYOMDAI MUNKÁK
 IGEN OLCSÓ ÁRBAN.

KÖNYVNYOMDÁNK
 A
LEGDIVATOSABB
KÖRZETEKSEL,
BETŰFAJOKSEL
 ÉS DISZITMÉNYEKSEL
RENDELKEZIK.

MINDENNEMŰ
VIDÉKI MEGBIZÁSOK
 PONTOSAN
 TELJESITETNEK.

DISZOKMÁNYOK, RÉSZVÉNYEK,
 DISZMUNKÁK,
TÖBB SZINNYOMÁSBAN.
GYÁSZJELENTÉSEK
FOLYÓIRATOK,
 KÖNYVEK,
ZÁRMÉRLEGEK.
 KÖRLEVELEK,
 KERESKEDŐI NYOMTATVÁNYOK,
 SZÁMLÁK,
 LEVÉLPAPIROK ÉS BORITÉKOK,
 JEGYZÉKEK,
 VONALOZOTT ÜZLETI KÖNYVEK
 MEGRENDELÉS SZERINT.
KERESZTELŐI
 ÉS
ELJEGYZÉSI KÁRTYÁK
 IZLÉSES KIVITELBEN.
 SZINLAPOK,
FALRAGASZOK,
 MENUK,
 PROGRAMMOK.

Az „ARADI KÖZLÖNY“-re bármely naptól lehet előfizetni.